

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

Právní režim a funkce datových schránek

Veronika Vorlíčková

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Veronika Vorlíčková

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Litoměřice

Název práce

Právní režim a funkce datových schránek.

Název anglicky

Legal status and functions of data boxes.

Cíle práce

CÍLEM BP je zhodnotit přínosné stránky a efektivitu zavedení a využívání DS v komunikaci státní správy – zde správce daně – s daňovými subjekty. Na druhé straně porovnat tento přínos s méně populárními stránkami datových schránek – jejich relativní složitost (pro některé uživatele) a ne vždy uživatelskou přívětivost. Z této komparace pak odvodit možnost zjednodušení prostředí DS, aniž by tratile na své praktičnosti a efektivitě.

Metodika

V teoretické části bude použita zvl., metoda analýzy právní úpravy, především zákona 297/2016 Sb., č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech (...) a 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy. Dále též metoda rešerše z odborné literatury a dalších relevantních zdrojů jako jsou www stránky Ministerstva financí ČR, Ministerstva vnitra ČR apod. Doplňkově budou použity metody komparace, dedukce, syntéza zjištěných dat.

V praktické části budou použity statické metody (sběr dat) ke zjištění informací, z nich má být odvozen Závěr, který naplní plánovaný Cíl práce.

Doporučený rozsah práce

30-45 stran

Klíčová slova

datová schránka, doručování, státní správa, daňový subjekt, efektivita

Doporučené zdroje informací

BUDIŠ, P. – HŘEBÍKOVÁ, I. *Datové schránky : fungování, doručování, bezpečnost, návody*. Olomouc: Anag, 2010. ISBN 978-80-7263-617-4.

Daně a právo v praxi, (odborný časopis) nakl. Wolters Kluwer Praha. roč. 2019-2020 . ISSN: 1211-7293

DRÁBKOVÁ, Tereza. *Doručování ve správním řízení se zaměřením na elektronické formy komunikace*.

Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-723-3.

Drápal, Bureš a kol. – *Občanský soudní řád I, velké komentáře*, nakl. C. H. BECK. Praha 2009. ISBN 978-8074-00107-9

Jemelka, Pondělíčková, Bohadlo. *Správní řád. Komentář*, 5. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-607-4

SMEJKAL, V. *Datové schránky v právním řádu ČR, zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, znění pozdějších předpisů s komentářem*, 1. vydání nakl. ABF, a.s., Praha 2009, ISBN 978-80- 86284-78-1

T. Rozehnal – *Daňový řád, praktický komentář*, 2. vydání nakl. Wolters Kluwer, Praha 2021, ISBN 978-80-7598-9635

Zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce; zák.č. 89/2012 Sb., občanský zákoník;

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, znění pozdějších předpisů

Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Eva Kadlecová

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 21. 9. 2021

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 17. 11. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Právní režim a funkce datových schránek" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 17. listopadu 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Evě Kadlecové za odborné vedení, cenné rady, věcné připomínky a pomoc při zpracování bakalářské práce. Dále mé poděkování patří rodině, která mi byla velkou oporou během celé doby studia.

Právní režim a funkce datových schránek

Abstrakt

Tato bakalářská práce se v teoretické části zabývá možnostmi elektronické komunikace ve veřejné správě, především se zaměřením na Finanční správu, využitím datových schránek pro zasílání dokumentů, jak ze strany správce daně, tak ze strany daňových subjektů. Stručně shrnuje vývoj datových schránek, základní pojmy týkající se této problematiky, možnosti využití různých typů datových schránek včetně souvisejících problémů právě s ohledem na typ datové schránky. Zabývá se vlivem zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dne 1. července 2009 a související legislativy, na změnách v oblasti elektronické komunikace mezi orgány veřejné moci navzájem, orgány veřejné moci a ostatními adresáty a především změně způsobu podávání i přijímání úředních dokumentů. V bakalářské práci je také vysvětlen projekt MOJE DANĚ, který byl spuštěn dne 28. února 2021, a to právě pro další zjednodušení, zrychlení a vyšší komfort elektronické komunikace mezi daňovými subjekty a správcem daně.

Praktická část bakalářské práce se zabývá, na základě dotazníkového šetření, zhodnocením informovanosti daňových subjektů o datových schránkách, jejich ochotou využívat datovou schránku, zjištěním nedostatků, které brání v jejich využívání a snahou o odhalení příčin, které brání využívání datových schránek ze strany samotných daňových subjektů.

Klíčová slova: datová schránka, datová zpráva, doručování písemností, státní správa, správce daně, daňový subjekt, elektronický dokument, efektivita, fyzická osoba, podnikající fyzická osoba, právnická osoba

Legal status and functions of data boxes

Abstract

The theoretical part of the bachelor's thesis deals with the possibilities of an electronic form of communication in the public authorities with a focus on Financial administration and the use of data boxes for sending documents from the side of the tax administrators as well as the tax subjects. This bachelor's thesis briefly summarizes the development of data boxes, the basic terms related to this topic, and the possible use of different types of data boxes including the related problems concerning the type of data box. It deals with the influence of Act No. 300/2008 Coll., about electronic transactions and authorized conversion of documents, as amended in later regulations, which came into the effect on July 1, 2009, and related legislation, on changes in electronic communication between public authorities, public authorities and other addressees and, above all, changing the way of filing and receiving official documents. The bachelor's thesis also explains a project called MY TAXES, which was launched on February 28, 2021, to further simplify, accelerate and more comfortable electronic communication between tax subjects and the tax administrator.

Based on the questionnaire survey, the practical part of the bachelor's thesis focuses on the evaluation of the knowledge of the tax subjects about the data boxes, their willingness to use them, detection of the potential issues which decrease the usage and discovering the causes which prevent the use of data boxes by tax subjects themselves.

Keywords: data box, a data message, delivery of documentation, state administration, tax administrator, tax subject, electronic document, effectiveness, natural person, self-employed natural person, legal person

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	14
3.1 Informační systém datových schránek	14
3.1.1 Výhody datových schránek.....	15
3.1.2 Zřízení datové schránky.....	15
3.1.3 Typy datových schránek	17
3.1.4 Zpřístupnění datové schránky	19
3.1.5 Znepřístupnění datové schránky	20
3.1.6 Zneplatnění přístupových údajů.....	20
3.1.7 Zrušení datové schránky	21
3.1.8 Datový trezor	21
3.1.9 Analýza právní úpravy.....	22
3.2 Doručování	25
3.2.1 Doručování ve Finanční správě	26
3.2.2 Doručování prostřednictvím datové schránky	27
3.2.3 Doručování daňovým subjektům	28
3.2.4 Doručování advokátům, daňovým poradcům, insolvenčním správcům... 29	
3.2.5 Doručování zástupcům	30
3.2.6 Pokyn Generálního finančního ředitelství	31
3.2.7 Pochybení při podání daňovými subjekty.....	33
3.3 Obecné shrnutí	34
3.3.1 Využití v České republice.....	34
3.3.2 Pojem informační společnost.....	34
4 Vlastní práce.....	36
4.1 Finanční správa České republiky	36
4.1.1 Komparace dat GFŘ	37
4.1.2 Dotazníkové šetření	38
5 Výsledky a diskuse	48
5.1 Vyhodnocení dat GFŘ.....	48
5.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření	48
5.3 Shrnutí výsledků a doporučení.....	50
6 Závěr.....	52

7 Seznam použitých zdrojů.....	54
7.1 Publikace	54
7.2 Internetové zdroje.....	55
7.3 Právní předpisy.....	56
7.4 Judikatura	56
8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk.....	57
8.1 Seznam obrázků	57
8.2 Seznam tabulek.....	57
8.3 Seznam grafů.....	57
8.4 Seznam použitých zkratk.....	57
9 Přílohy	59

1 Úvod

Možnost elektronické komunikace ve veřejné správě, tj. přenos dokumentů ve formě datové zprávy, se v českém právním řádu objevovalo a objevuje v řadě právních předpisů. Dané předpisy upravují tuto problematiku jednak obecně (např. zákon č. 500/2004 Sb., správní řád; zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník; zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník; zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád) a jednak specificky, pouze pro určitý segment veřejné správy. Nejvýznamnějším předpisem vydaným na specializovaném úseku správy daní, byl zákon č. 226/2002 Sb., kterým byly měněny některé zákony v souvislosti s elektronickým doručováním, mj. též zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků. Tento zákon, umožnil doručovat podání subjektům daňové správy prostřednictvím tzv. společného technického zařízení správců daně a v praxi znamenal počátek masivního využívání tohoto způsobu zasílání dokumentů. Nadále se možnost elektronické komunikace rozšiřovala a 3. července 2006 vyústila až ve spuštění Daňového portálu finančních úřadů.

Dne 1. července 2009 nabyl účinnosti zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, zákon č. 301/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, a zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Uvedené právní předpisy se významně projeví v oblasti elektronické komunikace mezi orgány veřejné moci navzájem a orgány veřejné moci a adresáty veřejné moci.

Dne 28. února 2021 byl pro další zjednodušení, zrychlení a vyšší komfort elektronické komunikace mezi daňovými subjekty a správcem daně spuštěn projekt MOJE DANĚ. Jedná se o moderní online finanční úřad, který je určen pro širokou veřejnost a umožňuje lidem řešit snadno a rychle jejich daňové povinnosti z domova nebo kanceláře, podávat veškerá podání nebo zjišťovat potřebné informace. Celkové zjednodušení a podpora elektronizace daní je dlouhodobě prioritou Ministerstva financí České republiky (dále také „MFČR“) a tento systém, který má podobu s internetovým bankovníctvím, napomáhá tomu, že daňové subjekty mají lepší přehled o svých daňových povinnostech.

Datové schránky, které slouží především ke komunikaci s orgány veřejné moci (v rámci této bakalářské práce s finančními úřady), však nadále zůstávají nejrozšířenějším elektronickým podáním pro finanční správu a plně nahrazují klasický způsob doručování v listinné podobě. Určitým subjektům jsou zřizovány ze zákona, případně má každý možnost zřídit si datovou schránku na vlastní žádost. Pro daňové subjekty a finanční úřady z toho však vyplývá povinnost, komunikovat jejím prostřednictvím. Ti, kdo mají zřízenou datovou schránku na vlastní žádost, mají zároveň možnost datovou schránku kdykoliv znepřístupnit. Zásadně se tak změnil způsob podávání i přijímání úředních dokumentů, který se tím stal mnohem efektivnější, úspornější a především rychlejší. Toto má pozitivní význam jak pro daňové subjekty, tak i finanční úřady.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zhodnotit přínosné stránky a efektivitu zavedení a využívání datových schránek v komunikaci státní správy, zde především správce daně s daňovými subjekty. Na druhé straně porovnat tento přínos s méně populárními stránkami datových schránek, a to problémy vyskytujícími se v rámci doručování do určitého typu datové schránky, složitost (pro některé uživatele) a ne vždy uživatelskou přívětivost. Dílčím cílem je vhodnou metodou identifikovat a zhodnotit informovanost veřejnosti o datových schránkách, ochotu využívat datovou schránku, příp. zjistit nedostatky a odhalit příčiny, které brání využívání datových schránek ze strany samotných daňových subjektů. Z této komparace pak odvodit možnost zjednodušení prostředí datových schránek, aniž by tratile na své praktičnosti a efektivitě.

2.2 Metodika

V teoretické části bude použita zvláště metoda analýzy právní úpravy, a to především zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů a č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy. Dále též metoda řešerše z odborné literatury a dalších relevantních zdrojů, jako jsou např. webové stránky Ministerstva financí ČR, Ministerstva vnitra ČR, odborných článků apod., zabývající se uvedenou problematikou. Doplňkově budou použity metody komparace, dedukce a syntéza zjištěných dat.

V praktické části budou použity statické metody (sběr dat) ke zjištění informací o využívání elektronické komunikace, především prostřednictvím datové schránky, v rámci Finanční správy. Formou kvantitativního výzkumu, a to dotazníkového šetření, bude zjišťováno, jak je využívána datová schránka veřejností, dostupnost informací týkajících se zřízení datové schránky, fungování, obsluhy, především fyzickým osobám, jaké okolnosti brání v jejím využívání, či naopak, jaká zlepšení by vedla k větší spokojenosti uživatelů. Ze zjištěných informací bude odvozen závěr, který naplní plánovaný cíl práce.

3 Teoretická východiska

Tato část bakalářské práce se zabývá vznikem a vývojem Informačního systému datových schránek, výhodami datových schránek, analýzou právní úpravy, doručováním prostřednictvím datových schránek, především tedy elektronickou komunikací ve veřejné správě, problémy ohledně doručování skrze datové schránky, a to hlavně se zaměřením na Finanční správu.

3.1 Informační systém datových schránek

Informační systém datových schránek (dále také „ISDS“), jehož **správce je Ministerstvo vnitra České republiky** (dále také „MVČR“) a **provozovatelem Česká pošta s.p.**, byl spuštěn dne **1. července 2009**, a to na základě zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon č. 300/2008 Sb.“). Jedná se o informační systém veřejné správy, na který se vztahuje zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů¹.

„V ISDS se vedou informace o DS, jejich uživatelích a veškeré manipulaci s obsahem schránek vymezené v § 14 zákona (bez toho, že by se kdokoliv dostal dovnitř, tj. do obsahu DS samotných). Ministerstvo zajišťuje průkaznost doručování datových zpráv, přičemž v systému jsou uchovány auditní logy, které umožňují posouzení neshod na okamžiku doručení datových zpráv a samozřejmě i případných pokusů o útok na informační systém datových schránek.“²

U odeslaných zpráv, které jsou snadno dohledatelné, je vždy patrné, kdy byla datová zpráva dodána do datové schránky příjemce, kdy byla doručena (přesné datum i čas) a všechny potřebné údaje. Zároveň má odesílatel možnost vyznačit v datové zprávě skutečnost, že se jedná o dokument „do vlastních rukou adresáta“. ISDS je schopen zajistit,

¹ MVČR [online]. [cit. 2022-07-17] Dostupné na https://www.datoveschranky.info/provozni_rad

² SMEJKAL, V., VALÁŠEK M. A. *Jak na datové schránky: praktický manuál pro každého*. 2012. Linde Praha a.s. s. 42. ISBN 978-80-86131-80-1.

že k datové zprávě má přístup pouze oprávněná osoba, tedy pouze adresát.³ Je to především díky unikátním přístupovým údajům, které jsou osobám přiděleny. Každá oprávněná osoba má však povinnost s nimi nakládat takovým způsobem, aby nemohlo dojít k jejich zneužití.⁴

3.1.1 Výhody datových schránek

Datové schránky plně a bezpečně **nahrazují klasická listinná podání** a mají nesporně mnoho výhod. Mezi hlavní výhody datových schránek patří **rychlost a dostupnost** podání, bez omezení provozní dobou úřadu a České pošty s. p., která je zároveň provozovatelem ISDS. Zpráva odeslána úřadu se považuje za doručenou již v okamžiku dodání do datové schránky orgánu veřejné moci (dále také „OVM“), tedy v podstatě ihned.⁵ Zároveň však platí, že dokumenty zaslané do datové schránky fyzických a právnických osob se považují za doručené až přihlášením do datové schránky. Pokud ale v rámci doručování dokumentů OVM nedojde k přihlášení ve lhůtě deseti dnů od dodání dokumentu do datové schránky, dojde k doručení fikcí a dokument je považován za doručený posledním dnem této lhůty.⁶ Do datové schránky lze zaslat téměř veškeré dokumenty. Výjimku tvoří dokumenty, které do datové schránky nelze zaslat z technických důvodů, případně dokumenty, u kterých určitý konkrétní právní předpis vyžaduje jiný způsob doručení.

3.1.2 Zřízení datové schránky

Ani zřídit si datovou schránku **na vlastní žádost** pro fyzické osoby (dále také „FO“), podnikající fyzické osoby (dále také „PFO“), případně právnické osoby (dále také „PO“), kterým není zřizována datová schránka ze zákona, není velkým problémem. V současné době je nově nabízena možnost **on-line zřízení datové schránky pomocí Identity občana**, při které je datová schránka zřízena během několika minut a lze ji využívat okamžitě. Zároveň vzhledem ke skutečnosti, že má žadatel přístup zřízen pomocí Identity

³ SMEJKAL, V. *Datové schránky v právním řádu ČR: zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, s komentářem*. 2009. Praha: ABF a.s. s. 132, § 19. ISBN 978-80-86284-78-1.

⁴ Tamtéž, s. 62, § 9.

⁵ MVČR [online]. [cit. 2021-09-04] Dostupné na: <https://www.datoveschranky.info/vyhody-datovych-schranek>

⁶ SMEJKAL, V. *Datové schránky v právním řádu ČR: zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, s komentářem*. 2009. Praha: ABF a.s. s. 100, § 17. ISBN 978-80-86284-78-1.

občana a pomocí těchto údajů se do datové schránky lze i přihlásit, jsou mu přihlašovací údaje, a to jméno a heslo, vydány pouze na výslovnou žádost.⁷

Obrázek 1

The screenshot shows the login interface for 'PŘIHLÁŠENÍ IDENTITOU OBČANA'. The navigation tabs at the top are: 'PŘIHLÁŠENÍ IDENTITOU OBČANA' (highlighted with a red circle), 'PŘIHLÁŠENÍ JMÉNEM A HESLEM', 'PŘIHLÁŠENÍ MOBILNÍM KLÍČEM', and 'DALŠÍ ZPŮSOBY PŘIHLÁŠENÍ'. The main content area includes a form with 'Uživatelské jméno' and 'Heslo' fields, and a 'PŘIHLÁSIT SE' button. To the right, there is explanatory text: 'Vyplňte své uživatelské jméno a heslo a přihlaste se. Pokud jste se ještě nikdy nepřihlašovali do své datové schránky, použijte přihlašovací údaje, které Vám byly vygenerovány systémem a doručeny v obálce se žlutým pruhem nebo prostřednictvím aktivačního portálu.' Below this text are links: 'JSTE ZDE POPRVÉ? >', 'NEMŮŽETE SE PŘIHLÁSIT? >', 'NÁPOVĚDA >', and 'VIDEO NÁVOD >'.

Zdroj: vlastní zpracování, dostupné na: <https://www.datoveschranky.info/zrizeni-online>

Obrázek 1

The screenshot shows the same login interface, but with a red circle highlighting a blue button labeled 'PŘESMĚROVÁNÍ NA SLUŽBU IDENTITA OBČANA'. Below this button is a yellow box with the text: 'Doporučujeme přihlášení IDENTITOU OBČANA – snadným a zaručeným způsobem, jak se připojit k on-line službám státu.' The rest of the page content, including the navigation tabs and explanatory text, is identical to the previous screenshot.

Zdroj: vlastní zpracování, dostupné na: <https://www.datoveschranky.info/zrizeni-online>

Další možností, která zůstává stále v platnosti, je zřídit si osobně datovou schránku na kterémkoliv kontaktním místě Czech POINT (Český Podací Ověřovací Informační

⁷ MVČR [online]. [cit. 2022-06-04] Dostupné na: <https://www.datoveschranky.info/zrizeni-datove-schranky/na-zadost>

Národní terminál), a to podáním žádosti o zřízení datové schránky. Datová schránka je následně MVČR zřízena bezplatně do tří pracovních dnů.⁸ Ke dni 17. července 2022 bylo zřízeno na celém území České republiky celkem 7 344 poboček Czech POINTu, přičemž největší zastoupení mají obecní úřady, dále Česká pošta s.p. a ostatní instituce⁹, viz následující tabulka:

Tabulka 1 Zřízené pobočky Czech POINT ke dni 17. července 2022

Kontaktní místo	Počet poboček
Obecní úřady	5 844
Česká pošta s.p.	951
Notáři	439
Zahraniční zastupitelství	68
Hospodářská komora	42
Celkem	7 344

Zdroj: vlastní zpracování dle Czech POINT [online]. [cit. 2022-07-17] Dostupné na: <http://www.czechpoint.cz/public/statistiky>

Ke dni 17. října 2022 bylo aktivních datových schránek **celkem 1 436 935 a odesláno celkem 1 048 374 812 datových zpráv.**¹⁰

Zájem o datové schránky, které usnadňují vyřizování úředních záležitostí, u občanů i občanů podnikatelů, kteří nemusí datové schránky využívat ze zákona, roste a při využití nových možností on-line pro zřízení, přihlášení a celkové obsluhy datové schránky, bude jistě ještě stoupat.

3.1.3 Typy datových schránek

Typy datových schránek se rozlišují podle způsobu jejich zřízení, a to buď **ze zákona**, nebo **na žádost**. Platí, že „*Datovou schránku na žádost zřídí ministerstvo bezplatně do 3 pracovních dnů ode dne podání žádosti.*“¹¹ Ze zákona je zřízena datová schránka

⁸ MVČR [online]. [cit. 2022-10-01] Dostupné na: <https://www.datoveschranky.info/zrizeni-datove-schranky>

⁹ Czech POINT [online]. [cit. 2022-07-17] Dostupné na: <https://www.czechpoint.cz/public/statistiky>

¹⁰ MVČR [online]. [cit. 2022-10-29] Dostupné na: <https://www.datoveschranky.info/statistiky>

¹¹ SMEJKAL, V., VALÁŠEK M. A. *Jak na datové schránky: praktický manuál pro každého*. 2012. Linde Praha a.s. s. 45. ISBN 978-80-86131-80-1.

fyzických podnikajících osob, právnických osob, orgánů veřejné moci bezodkladně poté, co MVČR obdrží informaci o zapsání do zákonem stanovené evidenci, případně od jejich vzniku.

Tabulka 2 Datové schránky zřizované ze zákona

Typ subjektu	Typ datové schránky v ISDS
Orgán veřejné moci	OVM (10)
Fyzická osoba, která je v roli OVM	OVM_FO (14)
Podnikající fyzická osoba, která je v roli OVM	OVM_PFO (15)
Právnická osoba v roli OVM	OVM_PO (16)
Právnická osoba zapsaná v obchodním rejstříku	PO (20)
Podnikající fyzická osoba – advokát	PFO_ADVOK (31)
Podnikající fyzická osoba - daňový poradce	PFO_DANPOR (32)
Podnikající fyzická osoba - insolvenční správce	PFO_INSSPR (33)
Podnikající fyzická osoba - statutární auditor (OSVČ nebo zaměstnanec)	PFO_AUDITOR (34)
Podnikající fyzická osoba – znalec	PFO_ZNALEC (35)
Podnikající fyzická osoba – soudní překladatel nebo tlumočník	PFO_TLUMOCNIK (36)

Zdroj: vlastní zpracování dle MVČR [online]. [cit. 2022-07-17] Dostupné na: <https://www.datoveschranky.info/typy-datovych-schranek>

Tabulka 3 Datové schránky zřizované na žádost

Typ subjektu	Typ datové schránky v ISDS
Fyzická osoba	FO (40)
Podnikající fyzická osoba	PFO (30)
Právnická osoba - na žádost	PO_REQ (22)
Schránka OVM zřízená na žádost	OVM_REQ (13)

Zdroj: vlastní zpracování dle MVČR [online]. [cit. 2022-07-17] Dostupné na: <https://www.datoveschranky.info/typy-datovych-schranek>

Od 1. ledna 2023 chystá MVČR velkou změnu právě v oblasti zřizování datových schránek. Datové schránky by měly být kromě podnikatelů zřízeny i všem subjektům, které jsou vedeny v základním registru osob, jehož správcem je Český statistický úřad a zároveň všem osobám, které jsou evidovány v základním registru obyvatel poté, co poprvé použijí prostředek pro elektronickou identifikaci. DATS bude zřízena automaticky, po prvním přihlášení k jakékoliv digitální službě státu prostřednictvím tohoto prostředku. Občané, nepodnikající fyzické osoby, však budou mít možnost na základě žádosti službu deaktivovat. PO a PFO - tedy OSVČ bude ze zákona zřízena datová schránka poté, co budou zapsány do příslušné evidence. V tomto případě však vzniká povinnost DATS ze zákona využívat.¹² Zřízení DATS občanům vedeným v základním registru osob je stále v řešení. Snahou MVČR je však zavedení DATS co nejširšímu okruhu občanů, tedy nejen podnikatelům.

„Pokud se v rámci legislativního procesu podaří část zákona o automatickém zřízení datovek fyzickým osobám zrušit, podnikne resort vnitra veškeré kroky k implementaci tohoto kroku.“¹³

3.1.4 Zpřístupnění datové schránky

Prostřednictvím datové schránky lze odesílat a přijímat datové zprávy pokud je datová schránka zpřístupněna, což nastane v okamžiku, kdy se do datové schránky **poprvé přihlásí oprávněná osoba** po převzetí přístupových údajů, příp. pomocí Identity občana. Každému jednotlivému uživateli jsou zaslány unikátní přístupové údaje. V případě, že je statutární orgán tvořen více členy, každému jednotlivě jsou zaslány jiné přístupové údaje a po přihlášení prvního ze členů bude datová schránka zpřístupněna.¹⁴

„Pokud se oprávněná osoba do datové schránky nepřihlásí do 15 dnů od doručení přístupových údajů, je datová schránka zpřístupněna 15. dnem od jejich doručení automaticky“.¹⁵

¹² MVČR [online]. [cit. 2022-09-24] Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/zajem-o-datove-schranky-stale-roste>

¹³ MVČR [online]. [cit. 2022-10-20] Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/clanek/blizi-se-automaticke-zrizeni-datovych-schrerek>

¹⁴ SMEJKAL, V., VALÁŠEK, M. A. *Jak na datové schránky: praktický manuál pro každého*. 2012. Linde Praha a.s. s. 52. ISBN 978-80-86131-80-1.

¹⁵ BUDIŠ, P., HŘEBÍKOVÁ, I. *Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody*. 2010. Olomouc: ANAG. s. 125. ISBN 978-80-7263-617-4.

V praxi to tedy znamená, že od toho okamžiku se datová schránka zpřístupnila jak pro osobu, pro kterou byla zřízena, tak pro zasílání dokumentů od ostatních subjektů. **Rozhodující je datum doručení přístupových údajů** a datová schránka se **vždy zpřístupní 15. dnem** po jejich doručení, bez ohledu na to, zda lhůta končí pracovním dnem, sobotou, nedělí či svátkem.

3.1.5 Znepřístupnění datové schránky

V určitých případech, které stanoví zákon, **MVČR znepřístupní datovou schránku FO, PFO, PO, a to ke dni, kdy došlo k události, která je důvodem pro znepřístupnění.** U fyzických osob se jedná například o úmrtí, prohlášení o úmrtí, zbavení nebo omezení způsobilosti k právním úkonům, výkonu trestu odnětí svobody, atd. U PFO, příp. PO se datová schránka znepřístupní ke dni výmazu ze zákonem stanovené evidence, a to obchodního rejstříku, živnostenského rejstříku. U PO a OVM MVČR znepřístupní datovou schránku dnem zrušení subjektů.¹⁶

„Datová schránka zřízená na žádost bude též znepřístupněna na základě žádosti subjektu, pro který byla zřízena.“¹⁷

Nemusí se však jednat o znepřístupnění trvalé, subjekt má možnost znovu podáním žádosti požádat o její zpřístupnění a MVČR tak učiní opět do tří pracovních dnů. Je však třeba **předcházet tomu, aby nedocházelo ke zneužívání zpřístupňování a znepřístupňování datové schránky.** Proto je tato možnost omezena.

„Po druhém znepřístupnění DS v jednom roce lze schránku opětovně zpřístupnit nejdříve po uplynutí jednoho roku ode dne posledního znepřístupnění.“¹⁸

3.1.6 Zneplatnění přístupových údajů

Může však také nastat situace, kdy subjekty své přístupové údaje ztratí, vyradí, příp. jsou jim odcizeny a musí dojít tedy k jejich zneplatnění. **„Ke zneplatnění přístupových údajů**

¹⁶ BUDIŠ, P., HŘEBÍKOVÁ, I. *Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody.* 2010. Olomouc: ANAG. s. 126. ISBN 978-80-7263-617-4.

¹⁷ Tamtéž, s. 127.

¹⁸ SMEJKAL, V., VALÁŠEK, M. A. *Jak na datové schránky: praktický manuál pro každého.* 2012. Linde Praha a.s. s. 57. ISBN 978-80-86131-80-1.

*musí dojít neprodleně poté, co došlo k oznámení, že má osoba oprávněná k přístupu do datové schránky obavy ze zneužití jejich přístupových údajů,*¹⁹

Stejným způsobem zneplatní MVČR přístupové údaje na základě žádosti oprávněné osoby pověřené osobě, a to například z důvodu odvolání z funkce, ukončení pracovního poměru. O této skutečnosti je pověřená i oprávněná osoba vždy informována.

3.1.7 Zrušení datové schránky

Zrušení datové schránky upravuje § 13 zákona č. 300/2008 Sb.²⁰ Aby mohla být datová schránka zrušena, musí tomu vždy předcházet její zneprístupnění, zároveň to však neznamená, že každá zneprístupněná datová schránka může být zrušena. MVČR zruší datovou schránku **po uplynutí tří let** ode dne úmrtí FO, výmazu PFO ze zákonem stanovené evidence, zániku PO pokud nemá právního nástupce a OVM ode dne jeho zrušení. Zároveň však není možné zrušit datovou schránku zneprístupněnou na žádost a to ani tehdy, pokud subjekt nepožádá o její zpřístupnění několik let.²¹

3.1.8 Datový trezor

U datových schránek je však třeba také myslet na to, že **zprávy jsou ukládány** pouze po dobu **devadesáti dnů**.²² Poté je nutné si zprávy vhodným způsobem archivovat. Přímou v datové schránce lze využít „úložiště souborů“, kam lze uložit maximálně třicet souborů na dobu patnácti dnů. Poté jsou však soubory vymazány.²³ Pro dlouhodobé uložení zpráv je možné využít doplňkovou službu ISDS, a to **datový trezor**. Jedná se o placenou službu České pošty. „*Ve své podstatě se jedná jenom o vypnutí časového limitu pro smazání zprávy.*“²⁴

¹⁹ SMEJKAL, V., VALÁŠEK, M. A. *Jak na datové schránky: praktický manuál pro každého*. 2012. Linde Praha a.s. s. 57. ISBN 978-80-86131-80-1.

²⁰ Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

²¹ BUDIŠ, P., HŘEBÍKOVÁ, I. *Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody*, 2010, Olomouc: ANAG. s. 127, 128. ISBN 978-80-7263-617-4.

²² SMEJKAL, V., VALÁŠEK, M. A. *Jak na datové schránky: praktický manuál pro každého*, 2012, Linde Praha a.s. s. 41. ISBN 978-80-86131-80-1.

²³ MVČR [online]. [cit. 2022-07-17] Dostupné na: <https://www.mojedatovaschranka.cz/ulozistesouboru>

²⁴ SMEJKAL, V., VALÁŠEK, M. A. *Jak na datové schránky: praktický manuál pro každého*, 2012, Linde Praha a.s. s. 135. ISBN 978-80-86131-80-1.

„Datový trezor nejčastěji využívají právnické osoby, následované podnikajícími fyzickými osobami. Nejčastěji je využíván Datový trezor s kapacitou 100 zpráv.“²⁵

V současné době je možné si vybrat kapacitu datového trezoru od **uložení dvaceti až po pět tisíc zpráv** za cenu od 120,- Kč do 29 500,- Kč za jeden rok využívání. Lze využít dvou typů datových trezorů. **Smluvní datový trezor** je zřízen na základě smluvního vztahu s obnovením smlouvy vždy po jednom roce a **kreditní datový trezor**, který si lze snadno a rychle aktivovat přímo nastavení datové schránky. Vše lze vyřídit v on-line režimu. Každý nový uživatel datových schránek navíc získá na dobu tří měsíců možnost vyzkoušet datový trezor zdarma. *„Službu Datový trezor na 6 měsíců bez jakýchkoliv závazků je možné využít pouze jednou.“²⁶*

3.1.9 Analýza právní úpravy

Elektronickou komunikací prostřednictvím datových schránek a všemi úkony, které s tímto způsobem komunikace přímo souvisí, **se zabývá celá řada zákonů a vyhlášek**. Mezi základní právní předpisy patří:²⁷

- zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce
- zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů, s účinností do 19. září 2016
- zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 193/2009 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů

²⁵ CEVRO Institut. *Datové schránky: historický vývoj a současná podoba 2014*, 2015, Praha. s. 43. ISBN 978-80-87125-29-8.

²⁶ MVČR [online]. [cit. 2022-07-17] Dostupné na: <https://www.datoveschranky.info/datovy-trezor>

²⁷ MVČR [online]. [cit. 2022-07-17] Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/clanek/datove-schranky>

- vyhláška č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání informačního systému datových schránek
- vyhláška č. 212/2012 Sb., o struktuře údajů, na základě kterých je možné jednoznačně identifikovat podepisující osobu, a postupech pro ověřování platnosti zaručeného elektronického podpisu, elektronické značky, kvalifikovaného certifikátu, kvalifikovaného systémového certifikátu a kvalifikovaného časového razítka (vyhláška o ověřování platnosti zaručeného elektronického podpisu), s účinností do 19. září 2016
- vyhláška č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby
- vyhláška č. 37/1992 Sb., jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů

„Zákon č. 300/2008, o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (dále také jako „zákon“ nebo „DSZ“) byl dne 19. 8. 2008 vyhlášen ve Sbírce zákonů v částce 98 a dnem 1. července 2009 nabyl účinnosti. Ještě než nabyl účinnosti, proběhla jeho novela, a to v rámci novely zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, která byla publikována pod č. 190/2009 Sb. Následně byl DSZ ještě novelizován dalšími zákony, a to zákonem č. 219/2009 Sb., doprovodným zákonem č. 227/2009 Sb. k zákonu o základních registrech, a významnou novelou zákonem č. 263/2011 Sb.“²⁸

Tento zákon, který **upravuje, elektronické úkony státních orgánů, územních samosprávných celků a fyzických nebo právnických osob**, dodávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob prostřednictvím datových schránek, informační systém datových schránek a autorizovanou konverzi dokumentů, měl původně zjednodušit a usnadnit komunikaci mezi OVM navzájem a zároveň mezi OVM a soukromoprávními subjekty. Nabytím účinnosti tohoto zákona dne 1. července 2009 byly MVČR zřizovány datové schránky a vydávány přístupové údaje. **Ostrý provoz byl spuštěn dne 1. listopadu 2009.** Tímto dnem byly zároveň aktivovány

²⁸ SMEJKAL, V. , VALÁŠEK, M. .A. *Jak na datové schránky: praktický manuál pro každého*, 2012, Linde Praha a.s. s. 41. ISBN 978-80-86131-80-1.

datové schránky, do kterých se jejich uživatelé nepřihlásili.²⁹ Zákon umožňuje právníkům i fyzickým osobám učinit podání vůči OVM distančním způsobem, tedy mimo jakýkoliv jiný úřední úkon.

Jak vyplývá již z Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení listiny základních práv a svobod, čl. 13, **není možné porušovat listovní tajemství, tajemství jiných písemností**, telefonních zpráv apod. Výjimku tvoří pouze případy, které stanoví zákon.³⁰

„*Datové schránky nejsou e-mailem*“³¹, který pro doručování úředních dokumentů není vhodným způsobem, a to kvůli nedostatečnému zabezpečení. Hlavní myšlenkou vzniku ISDS tedy bylo vytvoření systému pro zaslání elektronických zpráv, který bude **zákonem prohlášený za důvěryhodný, státem zaštitěný**, a to především z důvodu, že do datových schránek jsou doručovány i velmi důležité dokumenty plně nahrazující i listinné doručování dokumentů „do vlastních rukou“, u kterých je nutné dbát především na to, aby systém byl dostatečně zabezpečen. MVČR toto u doručovaných zpráv zajišťuje a zároveň to znamená, že „*každou událost v ISDS lze tedy kdykoliv prokázat*“.³²

Datová schránka zajišťuje dostatečně bezpečné prostředí, podobně jako internetové bankovníctví, je však nutné k ní přistupovat stejným způsobem. Dle § 8 zákona č. 300/2008, může do datové schránky přistupovat primárně osoba, pro kterou byla zřízena, dále administrátor, který se o datovou schránku stará jako primární osoba, případně pověřená osoba, které jsou přiděleny určité pravomoci.³³ Vzhledem ke skutečnosti, že k přístupu do datové schránky jsou nutné unikátní přístupové údaje, uživatelské jméno a heslo, příp. Identita občana, je nutné tyto **údaje nikomu nesdělovat**, aby nemohlo dojít k jejich zneužití, neboť se jedná o nejdůležitější klíč k přístupu do datové schránky. Aby bylo patrné, která z výše uvedených osob se do datové schránky přihlásila, používá jak administrátor, tak případně pověřená osoba, vlastní přístupové údaje.

²⁹ SMEJKAL, V. *Datové schránky v právním řádu ČR: zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, s komentářem*, 2009, Praha: ABF a.s. s. 26. ISBN 978-80-86284-78-1.

³⁰ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

³¹ SMEJKAL, V. , VALÁŠEK, M. .A. *Jak na datové schránky: praktický manuál pro každého*, 2012, Linde Praha a.s. s. 41. ISBN 978-80-86131-80-1.

³² Tamtéž, s. 43.

³³ SMEJKAL, V. *Datové schránky v právním řádu ČR: zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, s komentářem*. 2009. Praha: ABF a.s. s. 56. ISBN 978-80-86284-78-1.

„Správce (ministerstvo) ani provozovatel (Česká pošta) informačního systému datových schránek nejsou oprávněni k přístupu do datových schránek jiných subjektů.“³⁴

Vzhledem k typu doručovaných dokumentů a skutečnosti, která umožňuje do konkrétní datové schránky přístup více osobám, **je nutné náležitě zvážit rozsah přístupu jednotlivých osob**, a to především proto, že **každým přihlášením dojde k doručení zasílaného dokumentu**.

3.2 Doručování

Z § 2 odst. 1) zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále také „OZ“)³⁵ vyplývá, že každé ustanovení soukromého práva lze vykládat pouze ve shodě s Listinou základních práv a svobod³⁶, která mj. v čl. 13 uvádí, že nesmí být porušeno listovní tajemství ani tajemství jiných záznamů, případně zpráv podávaných telefonem, telegrafem či jiným zařízením, a to v soukromí či zasílaných poštou nebo jiným způsobem.³⁷

Zároveň § 12 OZ, uvádí, že *„každý, kdo se cítí ve svém právu zkrácen, může se domáhat ochrany u orgánu vykonávajícího veřejnou moc.“³⁸*

Po nabytí účinnosti zákona č. 300/2008 Sb., je možné provádět úkony (činit podání) vůči OVM třemi hlavními způsoby: **v listinné podobě** do podatelen OVM, **elektronicky e-mailem do elektronických podatelen a datovými schránkami**. Existují ještě zvláštní způsoby komunikace, např. již zmiňovaný Daňový portál, který slouží ke komunikaci s Finanční správou a zároveň k získávání informací z daňového řízení.³⁹

³⁴ SMEJKAL, V., VALÁŠEK, M. A. *Jak na datové schránky: praktický manuál pro každého*. 2012. Linde Praha a.s. s. 55. ISBN 978-80-86131-80-1.

³⁵ zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³⁶ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vydání. 2014. Praha: C.H. Beck . Velké komentáře. § 2. ISBN 978-80-7400-529-9.

³⁷ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

³⁸ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vydání. 2014. Praha: C.H. Beck . Velké komentáře. § 12. ISBN 978-80-7400-529-9.

³⁹ SMEJKAL, V. *Datové schránky v právním řádu ČR: zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, s komentářem*. 2009. Praha: ABF a.s. s. 113. ISBN 978-80-86284-78-1.

„Doručování je komunikační prostředek, jehož prostřednictvím dochází k přenosu informací v řízení, a je tudíž základním předpokladem, aby konkrétní řízení mohlo proběhnout. Doručení je pak výsledným aktem procesu doručování.“⁴⁰

„Prostřednictvím doručování dochází k naplňování ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces.“⁴¹

Z čl. 36 Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení listiny základních práv a svobod vyplývá právo na řádné oznámení rozhodnutí, neboť se každý může domáhat svého práva u nezávislého a nestranného soudu, příp. jiného orgánu.⁴²

3.2.1 Doručování ve Finanční správě

Dle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále také „DŘ“), správce daně doručuje písemnost při ústním jednání nebo při jiném úkonu, nebo dle § 39 odst. 1 písm. b) DŘ elektronicky.⁴³ Dle § 39 odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, není-li možné doručit písemnost podle odstavce 1, doručí ji správce daně prostřednictvím zásilky doručované.

„Doručením se rozumí úkon ze strany správce daně směrem k osobě, které je doručováno. Zákon pro doručení používá pojem „oznámení“. Opačný směr se nazývá podáním.“⁴⁴

Specifickým typem doručování je doručování „**do vlastních rukou**“, které zaručuje, že se adresát s písemností seznámil, a **správce daně získá důkazní prostředek o doručení písemnosti.**

⁴⁰ DRÁBKOVÁ, T. *Doručování ve správním řízení se zaměřením na elektronické formy komunikace*. 2017. Praha: Wolters Kluwers. s. 1. ISBN 978-80-7552-723-3.

⁴¹ Tamtéž, s. 23.

⁴² Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

⁴³ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁴ ROZEHNAL, T. *Daňový řád: praktický komentář*. 2. vydání. 2021. Praha: Wolters Kluwer. s. 69. ISBN 978-80-7598-963-5.

3.2.2 Doručování prostřednictvím datové schránky

Elektronické doručování v rámci daňového řízení je upraveno v § 42 DR⁴⁵, který stanoví, že osobě, která má zpřístupněnou datovou schránku se doručuje elektronicky podle jiného právního předpisu, tedy podle § 17 zákona č. 300/2008 Sb.⁴⁶

Dle § 17 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., pokud to umožňuje povaha dokumentu, doručuje OVM jinému OVM prostřednictvím datové schránky a zároveň, pokud má FO, PFO či PO zpřístupněnou datovou schránku a nedoručuje se na místě, případně veřejnou vyhláškou, doručuje OVM dokument prostřednictvím datové schránky.⁴⁷

Při doručování do datové schránky se rozlišují dva stavy, a to:

- 1) okamžik „**dodání**“ - jedná se o moment, kdy byl dokument uložen do datové schránky osoby, ale ještě nevíme, zda se osoba s dokumentem seznámila, příp. zda tak učiní
- 2) okamžik „**doručení**“ - jedná se o moment, který je dán přihlášením adresáta do datové schránky, příp. náhradním doručením (fikcí)⁴⁸

Právě doručením „fikcí“ se zabýval Nejvyšší správní soud a dne 26. května 2022 byl vydán rozsudek č.j. 4 Afs 264/2018 – 85, který rozhodl, že „*Doručuje-li se do datové schránky dokument při správě daní, desetidenní časový interval podle § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, je nutno počítat v souladu s pravidlem podle § 33 odst. 4 daňového řádu tak, že případně-li poslední den tohoto intervalu na sobotu, neděli nebo svátek, je jeho posledním dnem nejbližší následující pracovní den*“.⁴⁹

Nejčastějšími typy datových schránek, se kterými se správce daně ze strany daňových subjektů, případně zplnomocněných zástupců setkává, jsou: datové schránky pro právnické osoby, fyzické osoby, podnikající fyzické osoby (podnikatele, advokáty, daňové poradce, insolvenční správce).

⁴⁵ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁶ Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

⁴⁷ SMEJKAL, V. *Datové schránky v právním řádu ČR: zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, s komentářem*. 2009. Praha: ABF a.s. § 17 s. 100. ISBN 978-80-86284-78-1.

⁴⁸ Tamtéž, § 7 s. 110.

⁴⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Afs 264/2018 – 85 ze dne 26. května 2022.

V § 4 odst. odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., je stanoveno pravidlo, že podnikající fyzická osoba má nárok na zřízení jedné datové schránky podnikající fyzické osoby bez ohledu na počet podnikatelských činností.⁵⁰ Výjimka z tohoto pravidla však platí pro daňové poradce, příp. advokáty, insolvenční správce, kterým se v tomto případě zřizuje samostatná profesní datová schránka.⁵¹

„Je však nutné zohlednit, že jeden a týž subjekt může mít několikeré právní postavení a ve vztahu k tomu může mít právo na zřízení toho typu datové schránky, který se odvíjí od toho kterého právního postavení.“⁵²

Pokud by tedy stejná osoba byla advokátem, daňovým poradcem i insolvenčním správcem, bude jí zřízena datová schránka podnikající fyzické osoby pro každou z těchto profesí a zároveň jí může být zřízena datová schránka fyzické osoby.⁵³

3.2.3 Doručování daňovým subjektům

V současné době daňové subjekty, a to FO a PFO, kterým není zřízena datová schránka ze zákona, nemají povinnost mít zřízenou datovou schránku pro komunikaci s finančním úřadem. Proto je nutné před doručením písemnosti prověřit, zda daňový subjekt disponuje datovou schránkou či nikoliv. A vzhledem ke skutečnosti, že není vyloučeno, aby jedna osoba disponovala více datovými schránkami, je správce daně povinen určit, k jakému statusu osoby se písemnost vztahuje a dle toho zvolit typ datové schránky.⁵⁴

„Nelze-li jednoznačně rozlišit, jak má být doručováno (do které ze zřízených datových schránek nebo v listinné podobě), pak je nucen správce daně zvolit způsob doručení podle pravděpodobného úsudku, a rozhodnout, zda se písemnost týká či netýká podnikání fyzické osoby. V takovýchto případech však nemůže uplatnit fikci doručení a nedojde-li

⁵⁰ Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

⁵¹ Finanční správa [online]. [cit. 2021-09-19] Dostupné na: https://www.financnisprava.cz/Pokyn_GFR_D_7.pdf

⁵² BUDIŠ, P., HŘEBÍKOVÁ, I. *Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody*, 2010, Olomouc: ANAG, s. 116. ISBN 978-80-7263-617-4.

⁵³ Tamtéž, s. 117.

⁵⁴ ROZEHNAL, T. *Daňový řád: praktický komentář*. 2. vydání. 2021. Praha: Wolters Kluwer. § 42, s. 72. ISBN 978-80-7598-963-5.

*k faktickému doručení, je nezbytné písemnost doručit dalším alternativním způsobem, při kterém se již fikce doručení uplatní.*⁵⁵

Dle § 42 DR v praxi také často dochází ke sporům o doručení zejména v případě, kdy sice existuje datová schránka, avšak není zde nikdo, kdo by do ní měl přístup.⁵⁶

Zároveň má daňový subjekt možnost (PFO - podnikatel, nikoliv advokát, daňový poradce, příp. insolvenční správce), pokud má zřízenou pouze datovou schránku pro FO, požádat formou volné žádosti správce daně o doručování do jeho datové schránky pro FO. Uvede přesný typ datové schránky, ID datové schránky a správce daně označí tuto datovou schránku jako „**prioritní**“. Následně mu mohou být doručovány všechny písemnosti ze strany správce daně do označené datové schránky.⁵⁷

Právnícké osobě správce daně vždy, pokud nemá zvoleného zplnomocněného zástupce, doručuje do datové schránky PO, která byla subjektu zřízena ze zákona.

3.2.4 Doručování advokátům, daňovým poradcům, insolvenčním správcům

Dle § 4 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb. se pro **advokacii, daňové poradenství a insolvenční správcovství** zřizuje ze zákona **samostatná datová schránka PFO**, kterou zřídí MVČR bezodkladně poté, co obdrží informaci o jejich zapsání do zákonem stanovené evidence.⁵⁸

Proto je třeba velkou pozornost věnovat typu a povaze písemnosti a správně určit, do kterého typu datové schránky písemnost zaslat. Problém může nastat především u doručování advokátům, kteří mohou vykonávat advokacii nejen jako PFO, ale i jako společníci, příp. zaměstnanci PO vykonávající advokacii.

„Dokumenty adresované advokátu je nutno doručovat výhradně do datové schránky podnikající fyzické osoby – advokáta, nikoliv do datové schránky právnické osoby, v níž

⁵⁵ Finanční správa [online]. [cit. 2021-09-19] Dostupné na: https://www.financnisprava.cz/Pokyn_GFR_D_7.pdf

⁵⁶ ROZEHNAL, T. *Daňový řád: praktický komentář*. 2. vydání. 2021. Praha: Wolters Kluwer. § 42, s. 72. ISBN 978-80-7598-963-5.

⁵⁷ Finanční správa [online]. [cit. 2021-09-19] Dostupné na: https://www.financnisprava.cz/Pokyn_GFR_D_7.pdf

⁵⁸ SMEJKAL, V. *Datové schránky v právním řádu ČR: zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, s komentářem*. 2009. Praha: ABF a.s. § 4 s. 41. ISBN 978-80-86284-78-1.

vykonává advokacii (jako společník nebo zaměstnanec), či jiné datové schránky, která mu byla zřízena.“⁵⁹

3.2.5 Doručování zástupcům

Dle § 41 odst. 1) DŘ, má-li osoba, které je písemnost doručována, zástupce, doručují se písemnosti zástupci v rozsahu jeho oprávnění k zastupování.⁶⁰ „Výkladová praxe správců daně došla k závěru, že **není možno disponovat zástupcem, přičemž z rozsahu zastoupení by bylo vyloučeno doručování písemností.**“⁶¹ Tento výklad byl potvrzen i rozsudkem Městského soudu v Praze č.j. 5 Af 20/2014-69 ze dne 19. března 2018, ve kterém žalobce namítal, že rozhodnutí nenabýlo právní moci, neboť mu nebylo řádně doručeno. Jako sporná se jevila plná moc, kterou žalobce zmocnil právnickou osobu k zastupování v daňovém řízení v plném rozsahu vyjma doručování. Soud posoudil žalobu jako nedůvodnou. Zmocnění zástupce, není-li omezeno jen na konkrétní úkon, totiž z povahy věci musí zástupce opravňovat k oboustranné komunikaci se správcem daně.⁶²

Daňový subjekt má možnost zvolit si zástupce a určit jeho rozsah zmocnění. Pokud má však jedna a tatáž osoba více datových schránek, může velmi snadno dojít k chybnému doručení.⁶³

Nejen tedy u daňových subjektů, ale i u zplnomocněných zástupců, kteří velmi často bývají z řad advokátů, je nutné dbát na správný výběr datové schránky, do které se má daný dokument doručit.

Vadou doručení do chybné datové schránky zástupce se zabýval např. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 7. května 2015, č.j. 7 Afs 60/2015-32 v řízení, ve kterém byl účastník zastoupen na základě plné moci přímo advokátem jako společníkem společnosti (advokátní kanceláře), nikoliv advokátní kanceláří. Sporná výzva byla zaslána do datové

⁵⁹ BUDIŠ, P., HŘEBÍKOVÁ, I. *Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody*, 2010, Olomouc: ANAG. s. 109. ISBN 978-80-7263-617-4.

⁶⁰ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁶¹ ROZEHNAL, T. *Daňový řád: praktický komentář*. 2. vydání. 2021. Praha: Wolters Kluwer. s. 71. ISBN 978-80-7598-963-5.

⁶² Rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 5 Af 20/2014-69 ze dne 19. března 2018.

⁶³ DRÁBKOVÁ, T. *Doručování ve správním řízení se zaměřením na elektronické formy komunikace*. 2017. Praha: Wolters Kluwers. s. 105. ISBN 978-80-7552-723-3.

schránky společnosti, přestože i advokát sám komunikoval s krajským soudem prostřednictvím své profesní schránky, a to datové schránky advokáta.⁶⁴

3.2.6 Pokyn Generálního finančního ředitelství

Především v souvislosti s doručováním FO, PFO a osobám uvedeným v § 4 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb. (advokátům, daňovým poradcům, insolvenčním správcům) prostřednictvím datových schránek, byl vydán pokyn Generálního finančního ředitelství (dále také „GFŘ“) č. GFŘ-D-7, ve kterém jsou přehledně a srozumitelně řešeny **příklady konkrétních situací** (u osob uvedených v § 4 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb. na příkladu daňových poradců), které mohou v rámci doručování nastat **a jsou dostupné široké veřejnosti** - viz následující příklady:⁶⁵

Podnikající fyzické osoby:

- PFO má zřízenou datovou schránku „**podnikající fyzické osoby**“ - správce daně bude do této datové schránky doručovat písemnosti ve věcech podnikání. Ostatní písemnosti je správce daně povinen doručovat v listinné podobě dle § 43 a § 44 DŘ.
- PFO má zřízenou datovou schránku „**fyzické osoby**“ - správce daně bude do této datové schránky doručovat písemnosti, které se netýkají podnikatelské činnosti.
- PFO má zřízeny obě datové schránky: „**podnikající fyzické osoby**“ i „**fyzické osoby**“ - správce daně bude do této datové schránky doručovat písemnosti ve věcech podnikání do datové schránky „podnikající fyzické osoby“ a ostatní písemnosti do datové schránky „fyzické osoby“.

Osoby uvedené v § 4 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb. (situace uvedené na příkladu daňových poradců)

- Daňový poradce (dále také „DP“) má zřízenou pouze „**profesní datovou schránku**“ - správce daně bude do této datové schránky doručovat pouze písemnosti, které se vztahují k jeho činnosti DP (tzn. jakožto zástupci daňového subjektu v daňovém řízení). Písemnosti týkající se jeho vlastní daňové povinnosti a ostatní písemnosti bude doručovat v listinné podobě dle § 43 a § 44 DŘ.

⁶⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 Afs 60/2015-32 ze dne 07. května 2015.

⁶⁵ Finanční správa [online]. [cit. 2021-09-19] Dostupné na: https://www.financnisprava.cz/Pokyn_GFŘ_D_7.pdf

- DP má zřízeny dvě datové schránky: „**profesní datovou schránku**“ a „**fyzické osoby**“ - správce daně bude do profesní datové schránky doručovat písemnosti vztahující se k jeho činnosti daňového poradce (tzn. jakožto zástupci daňového subjektu v daňovém řízení) a do datové schránky pro FO písemnosti, které se této činnosti netýkají. Písemnosti týkající se jeho vlastní daňové povinnosti a ostatní písemnosti bude doručovat v listinné podobě dle § 43 a § 44 DŘ.
- DP má zřízeny dvě datové schránky: „**profesní datovou schránku**“ a „**podnikající fyzické osoby**“ - správce daně bude do profesní datové schránky doručovat písemnosti vztahující se k jeho činnosti daňového poradce (tzn. jakožto zástupci daňového subjektu v daňovém řízení) a do datové schránky pro PFO písemnosti, které se týkají jeho vlastní daňové povinnosti jako DP.
- DP má zřízeny tři datové schránky: „**profesní datovou schránku**“, „**podnikající fyzické osoby**“ a „**fyzické osoby**“ - správce daně bude do profesní datové schránky doručovat písemnosti vztahující se k jeho činnosti daňového poradce (tzn. jakožto zástupci daňového subjektu v daňovém řízení), do datové schránky PFO písemnosti, které se týkají jeho vlastní daňové povinnosti jako DP a do datové schránky FO písemnosti, které se netýkají jeho podnikatelské činnosti.

V případě, že však nelze jednoznačně určit, do které ze zřízených datových schránek nebo v listinné podobě písemnost zaslat, správce daně zvolí způsob doručení podle pravděpodobného úsudku, zda se písemnost týká či netýká podnikání fyzické osoby. Zároveň má však **daňový subjekt možnost před správcem daně** srozumitelným způsobem **vyjevit**, že písemnosti, které mu byly doručovány v listinné podobě, mu mají být **doručovány do datové schránky, příp. do které** ze dvou či více zřízených datových schránek mají být datové zprávy od daňové správy doručovány. V případě doručování osobám dle § 4 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb. však musí být písemnosti doručovány vždy do „**profesní datové schránky**“.⁶⁶

⁶⁶ Finanční správa [online]. [cit. 2021-09-19] Dostupné na: https://www.financnisprava.cz/Pokyn_GFR_D_7.pdf

3.2.7 Pochybení při podání daňovými subjekty

Dle § 18 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., FO, PFO i PO může provádět úkon vůči OVM, má-li zpřístupněnu svou datovou schránku a umožňuje-li to povaha úkonu, prostřednictvím datové schránky.⁶⁷

„Doručování prostřednictvím datových schránek se stává prioritním způsobem doručování v případě, že to umožňuje povaha dokumentu.“⁶⁸

Dle § 71 DŘ, pokud by bylo podání učiněno prostřednictvím datové schránky podatele (popřípadě jeho zástupce), ale obsahovalo by podání jiné osoby než vlastníka datové schránky, jednalo by se o vadu podání, kterou by bylo třeba odstranit postupem dle § 74 DŘ.⁶⁹ Z toho vyplývá, že nelze k učinění podání vůči OVM využít jakoukoliv datovou schránkou. Učiněné podání se musí týkat vlastníka datové schránky, případně může být podání učiněno z datové schránky zplnomocněného zástupce. V tomto případě však musí být u správce daně uložena plná moc.

Dle § 27 DŘ si osoba zúčastněná na správě daní si může zvolit **zmocněnce**, s výjimkou případů, kdy má při správě daní něco osobně vykonat. Plná moc je vůči správci daně účinná od okamžiku jejího uplatnění u tohoto správce daně. Dle § 28 DŘ je zmocnitel povinen vymezit rozsah zmocnění tak, aby bylo zřejmé, k jakým úkonům, řízením nebo jiným postupům se plná moc vztahuje. Není-li rozsah zmocnění vymezen nebo není-li vymezen přesně, vyzve správce daně zmocnitele k úpravě plné moci a plná moc je vůči správci daně účinná až po odstranění vad.⁷⁰

§ 37 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále také „SprŘ“) definuje **podání** jako úkon směřující vůči správnímu orgánu.⁷¹ Jde o takový úkon účastníka řízení, kterým účastník řízení uplatňuje svá procesní práva či plní své procesní povinnosti. § 37 odst. 2 SprŘ zároveň upravuje, obsahové náležitosti podání, a to, že z podání musí být patrné, **kdo je činí**, které věci se týká a co podatel navrhuje. Dle § 37

⁶⁷ Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

⁶⁸ SMEJKAL, V. *Datové schránky v právním řádu ČR: zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, s komentářem*. 2009. Praha: ABF a.s. §17 s. 101. ISBN 978-80-86284-78-1.

⁶⁹ ROZEHNAL, T. *Daňový řád: praktický komentář*. 2. vydání. 2021. Praha: Wolters Kluwer. § 71 s. 120. ISBN 978-80-7598-963-5.

⁷⁰ Tamtéž, § 27.

⁷¹ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

odst. 3 SprŘ, zjistí-li správní orgán, že podání nemá náležitosti, příp. trpí jinými vadami, vyzve podatele k jejich odstranění.⁷²

3.3 Obecné shrnutí

„Systém datových schránek byl v minulých letech zaveden téměř ve všech zemích EU. Základní koncept datových schránek v jednotlivých zemích je podobný.“⁷³

Nicméně systémy v jednotlivých zemích nejsou úplně totožné, každá země se snaží zvolit důkladně promyšlenou strategii, aby byl systém co nejlépe a nejvíce využíván.

3.3.1 Využití v České republice

Česká republika se řadí na přední místa v zavedení systému datových schránek, především co do počtu zapojených subjektů i odeslaných datových zpráv. Projekt jako takový ukázal, že má i velký ekonomický přínos, a to v podobě úspor např. za poštovné, spotřeby papíru a především času oproti tradiční listovní komunikaci.⁷⁴

Při budování nových služeb ISDS je možné čerpat inspiraci u jiných evropských zemí, kdy například systém umožní odesílateli odeslat data elektronicky a v případě, že adresát nemá zřízenou datovou schránku, systém zajistí doručení formou klasické listovní zásilky, případně zaslat do datové schránky složenky nebo výzvy o uložené zásilce.⁷⁵ **Využívání datových schránek v České republice a množství odeslaných zpráv sice stále roste,** nicméně jistě ještě nebylo dosaženo maxima možného využití.

3.3.2 Pojem informační společnost

„Politika informační společnosti představuje soubor procesů a pro ně charakteristických metod a nástrojů, na jejichž základě, resp. s jejichž pomocí je budována informační

⁷² JEMELKA, L. *Správní řád: komentář*. 4. vydání. 2013. Praha. C.H. Beck. s. 177, 178. ISBN 978-80-7400-484-1.

⁷³ CEVRO Institut. *Datové schránky: historický vývoj a současná podoba 2014, 2015*. Praha. s. 79. ISBN 978-80-87125-29-8.

⁷⁴ Tamtéž, s. 79.

⁷⁵ Tamtéž, s. 80.

společnost a prosazovány její zájmy a cíle (např. zlepšení konkurenceschopnosti, zlepšení kvality života občanů, zkvalitnění služeb).“⁷⁶

„Pro budování informační společnosti byly jako rozhodující určeny tyto cíle:“⁷⁷

- právo na **dostupnost** veřejných informací
- pomocí elektronických komunikačních prostředků a digitálních technologií **poskytování širokého spektra veřejných služeb**
- vytvoření zázemí pro vzájemnou spolupráci a komunikaci mezi **veřejným a soukromým sektorem**
- cenově dostupné **veřejné informace**, příp. možnost jejich bezplatného využívání
- **sjednávání standardů** včetně využívání osvědčených postupů a nástrojů.

„Česká republika při vytváření koncepce budování informační společnosti primárně vycházela ze zásad stanovených pro tuto oblast hlavními dokumenty Evropské unie.“⁷⁸

*„Pro Českou republiku byl položen důraz na tyto **realizační oblasti**.“⁷⁹*

- komunikační služby - jejich dostupnost a bezpečnost
- informační vzdělanost
- veřejné on-line služby - jejich modernizace
- vytvoření přehledného a dynamického prostředí pro elektronické podnikání.

*„Systém byl od začátku budován jako jeden ze základních stavebních kamenů širší strategie **elektronizace a zefektivnění veřejné správy**.“⁸⁰*

Celkově vznik datových schránek představoval velkou změnu v doručování i vedení úřední agendy a i přes problémy, které během provozu vplynuly na povrch, představoval **změnu pozitivní**.

⁷⁶ BUDIŠ, P., HŘEBÍKOVÁ, I. *Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody*, 2010, Olomouc: ANAG. s. 11. ISBN 978-80-7263-617-4.

⁷⁷ Tamtéž, s. 13.

⁷⁸ Tamtéž, s. 13.

⁷⁹ Tamtéž, s. 16.

⁸⁰ CEVRO Institut. *Datové schránky: historický vývoj a současná podoba 2014*, 2015. Praha. s. 48. ISBN 978-80-87125-29-8.

4 Vlastní práce

V praktické části budou využita data Finanční správy, která byla získána za účelem zjistit využívání datové schránky (dále také „DATS“), a to jak podnikajícími fyzickými osobami, tak nepodnikajícími. Zároveň formou dotazníkového šetření bude vyhodnoceno využívání datových schránek, zhodnocena informovanost a odhaleny nedostatky, příp. problémy, které se vyskytují v rámci využívání DATS, uvedeny možné návrhy na zlepšení fungování systému DATS, které by usnadnily jejich využívání většímu počtu uživatelů.

4.1 Finanční správa České republiky

Pojem „Finanční správa“ byl zaveden již v prosinci 2011, a to zákonem č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon č. 456/2011Sb.“), který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2013.⁸¹ Od tohoto data je MFČR podřízeno **Generální finanční ředitelství** (dále také „GFŘ“), které sídlí v Praze. Dále vypadá organizační struktura následovně: GFŘ je podřízeno **Odvolací finanční ředitelství** se sídlem v Brně, kterému jsou následně podřízeny jednotlivé **finanční úřady**⁸²:

- Finanční úřad pro hlavní město Prahu
- Finanční úřad pro Středočeský kraj
- Finanční úřad pro Jihočeský kraj
- Finanční úřad pro Plzeňský kraj
- Finanční úřad pro Karlovarský kraj
- Finanční úřad pro Ústecký kraj
- Finanční úřad pro Liberecký kraj
- Finanční úřad pro Královéhradecký kraj
- Finanční úřad pro Pardubický kraj
- Finanční úřad pro kraj Vysočina
- Finanční úřad pro Jihomoravský kraj
- Finanční úřad pro Olomoucký kraj
- Finanční úřad pro Moravskoslezský kraj
- Finanční úřad pro Zlínský kraj

⁸¹ zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁸² Finanční správa [online]. [cit. 2022-07-30] Dostupné na: <https://www.financnisprava.cz/financni-urady>

V rámci působnosti jednotlivých finančních úřadů vykonávají činnost **územní pracoviště**. „Územní pracoviště, která se nenacházejí v sídlech finančních úřadů, jsou stanovena v příloze vyhlášky č. 48/2012 Sb., o územních pracovištích finančních úřadů, která se nenacházejí v jejich sídlech, na základě zmocnění v § 8 odst. 5 zákona č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů.“⁸³

Samostatným úřadem je potom **Specializovaný finanční úřad**, který vykonává působnost na celém území ČR na základě § 8 zákona č. 456/2011 Sb. a jehož činnost je vymezena v § 10 tohoto zákona⁸⁴ a je podřízen přímo GFŘ.

4.1.1 Komparace dat GFŘ

Při získávání dat z FS týkajících se aktivních datových schránek využívaných daňovými subjekty bylo zjištěno, že FS nevede oficiální statistiky týkající se tohoto tématu. Interním dotazem na GFŘ, odbor daňové analytiky, sekce daňové kontroly a analytiky, byly pro účely této bakalářské práce získány následující souhrnné aktuální informace ze všech databází FÚ za celou ČR, které poukazují na **využívání datových schránek zřízených na žádost FO a PFO** daňovými subjekty vedenými u FS.

Tabulka 4 Zřízené DATS PFO na žádost k 7. lednu 2022

Počet registrovaných DS - PFO	2 344 377	
DS se zřízenou DATS na žádost	382 774	16,33%
Z toho:		
DATS FO - 40	170 484	44,54%
DATS PFO - 30	228 183	59,61%
Označení prioritou	5 569	1,45%

Zdroj: GFŘ, vlastní zpracování

⁸³ Finanční správa [online]. [cit. 2022-07-30] Dostupné na: <https://www.financnisprava.cz/uzemni-pracoviste>

⁸⁴ Finanční správa [online]. [cit. 2022-07-30] Dostupné na: <https://www.financnisprava.cz/sfu>

Tabulka 5 Zřízené DATS PFO na žádost k 8. červenci 2022

Počet registrovaných DS - PFO	2 355 442	
DS se zřízenou DATS na žádost	455 029	19,32%
Z toho:		
DATS FO – 40	210 037	46,16%
DATS PFO – 30	272 710	59,93%
Označení prioritou	6 416	1,41%

Zdroj: GFR, vlastní zpracování

Z uvedených tabulek vyplývá, že počet registrovaných daňových subjektů (dále také „DS“), tedy podnikajících fyzických osob (dále také „PFO“), se za šest měsíců změnil o pouhých 11 065, to znamená o 0,47 %, avšak počet zřízených DATS na žádost vzrostl o 72 255, což činí nárůst o 2,99 %. Některé DS disponují oběma typy DATS, a to jak FO – 40, tak PFO – 30, proto celkový počet je vyšší než počet DS se zřízenou DATS obecně. Zároveň je zcela zřejmé, že o využití možnosti označení určitého typu DATS „**prioritou pro doručení**“ dokumentů, nemají daňové subjekty velké povědomí, neboť k červenci 2022 se jedná o označení pouze 1,41 % DATS z celkového počtu zřízených na žádost.

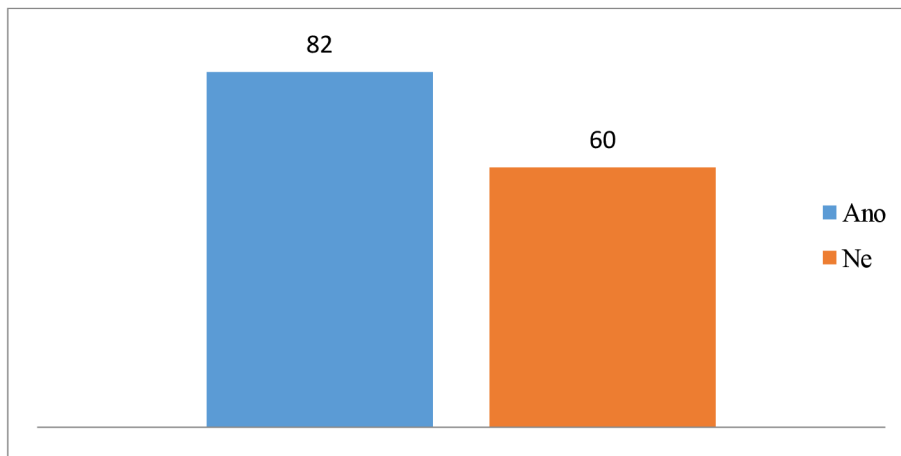
4.1.2 Dotazníkové šetření

V této části bakalářské práce byla zvolena metoda kvantitativního výzkumu, a to dotazníkového šetření. Cílem bylo zhodnotit **efektivitu využívání DATS při komunikaci se státní správou** a zároveň samotných subjektů mezi sebou. Dále potom zhodnotit **informovanost veřejnosti o DATS**, ochotu k jejich využívání, zjistit nedostatky, které brání většímu rozšíření mezi DS a navrhnout možná zlepšení, která by zjednodušila uživatelské prostředí DATS a zvýšila efektivitu jejich využívání.

Pro tvorbu dotazníku byl využit internetový portál, který se zaměřuje na vytváření veřejných dotazníkových šetření, a to www.survio.com. Dotazník byl sestaven celkem ze třinácti otázek, z nichž jedenáct bylo uzavřených a povinných a dvě byly otázky otevřené, nepovinné, kde měli respondenti možnost uvést jak **problémy**, tak návrhy na možné **zlepšení** při využívání DATS. Dotazník byl elektronicky rozeslán jak podnikajícím fyzickým osobám, tak fyzickým osobám nepodnikajícím a celkem se zúčastnilo 142 respondentů.

Otázka č. 1: Jste občan - fyzická osoba, **nepodnikající** (FO)?

Graf 1 Nepodnikající FO

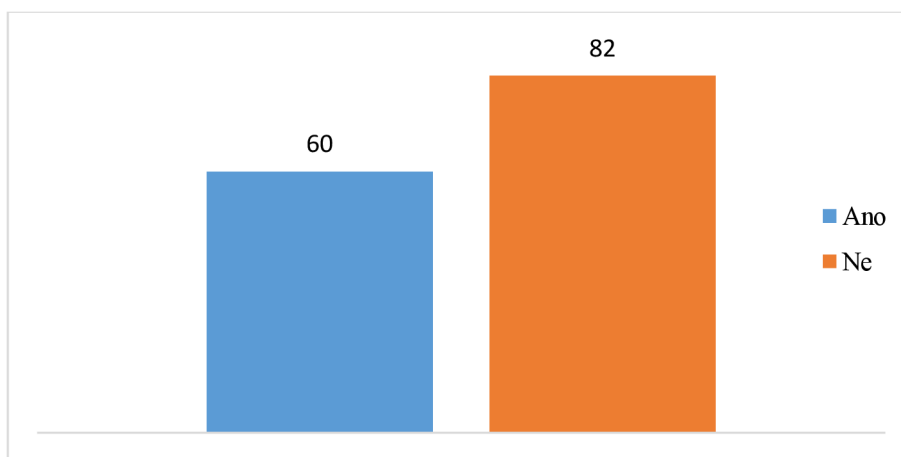

Zdroj: Vlastní zpracování

Podle výsledků grafu 1 je zřejmé, že z celkového počtu 142 respondentů se šetření zúčastnilo 82 fyzických osob nepodnikajících, tedy osob, které nepodnikají jako OSVČ, nejsou tedy daňovými subjekty registrovanými na FÚ, ale jsou vedeny pouze jako **subjekty neregistrované**. Tyto osoby mohou podávat daňová přiznání, ale také nemusí, vzhledem ke skutečnosti, že se jedná především o osoby zaměstnané, za které ve většině případů odvádí daně zaměstnavatel.

Otázka č. 2: Jste **podnikající** fyzická osoba (PFO) - OSVČ?

Graf 2 Podnikající FO

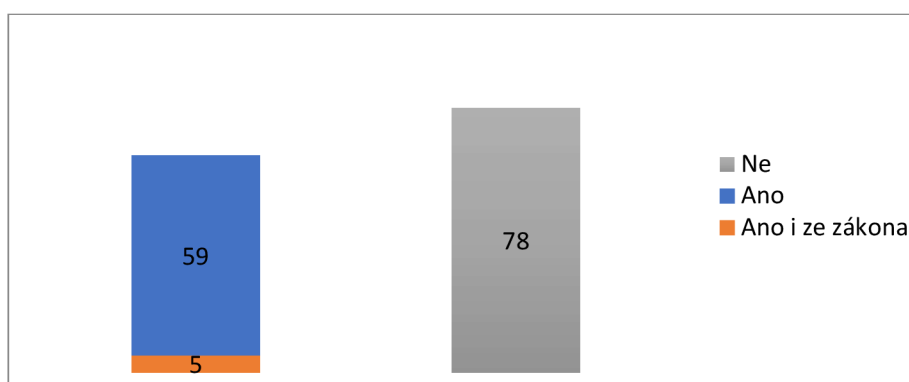

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 2 naopak znázorňuje počet PFO, které pracují jako OSVČ, využívají vlastní IČ, jsou na FÚ vedeny jako daňové **subjekty registrované** a mají povinnost za svou osobu podávat daňová přiznání. Podnikajících fyzických osob se šetření z celkového počtu zúčastnilo 60.

Otázka č. 3: Máte zřízenou datovou schránku **na žádost** pro fyzické osoby (FO), příp. pro podnikající fyzické osoby (PFO)?

Graf 3 Zřízené DATS na žádost

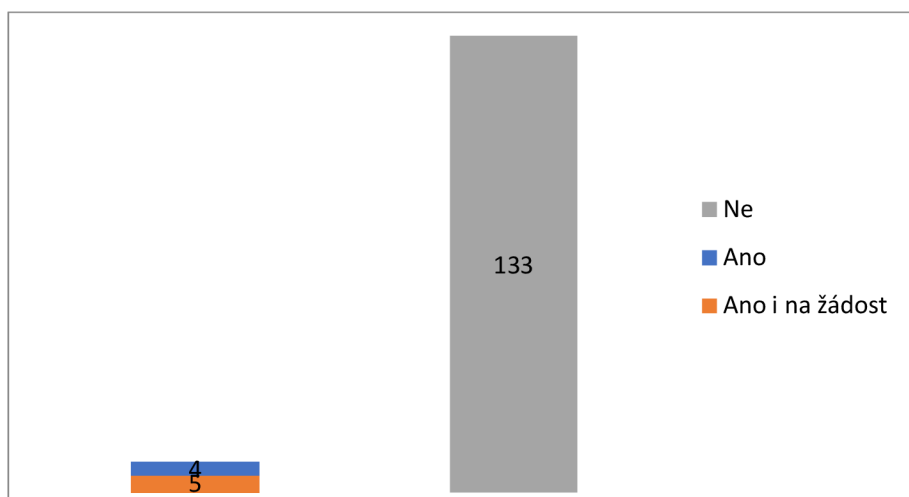

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu č. 3 vyplývá, že z celkového počtu respondentů má zřízenou **DATS na žádost** 64, což činí 45 % z celkového počtu dotazovaných 142 respondentů. 78 respondentů DATS zřízenou na žádost nemá. Zároveň 5 respondentů z 64, kteří mají zřízenou DATS na žádost uvedlo, že mají zřízenou současně i DATS ze zákona.

Otázka č. 4: Byla Vám již zřízena datová schránka **ze zákona**?

Graf 4 Zřízené DATS ze zákona

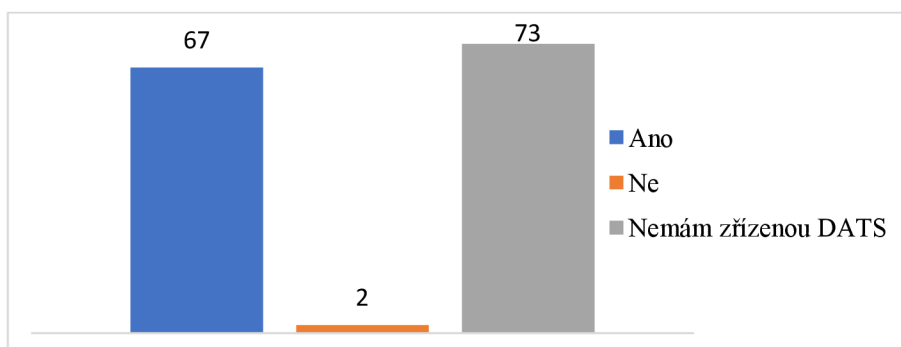

Zdroj: Vlastní zpracování

Na dotaz, zda již byla subjektům zřízena **DATS ze zákona**, odpovědělo ano 9 z nich, což činí 6 % z celkového počtu 142 respondentů. Z odpovědí však vyplynulo, že z uvedených 9 mají zřízenou DATS **pouze ze zákona 4** respondenti a zbylých 5 má zároveň zřízenou **i DATS na vlastní žádost**. To znamená, že celkem nějakou DATS, ať již na vlastní žádost, či ze zákona, využívá 68 respondentů ze 142 dotázaných, což činí 48 % z celkového počtu oslovených subjektů.

Otázka č. 5: Bylo pro Vás zřízení datové schránky **snadné a srozumitelné?**

Graf 5 Zřízení DATS

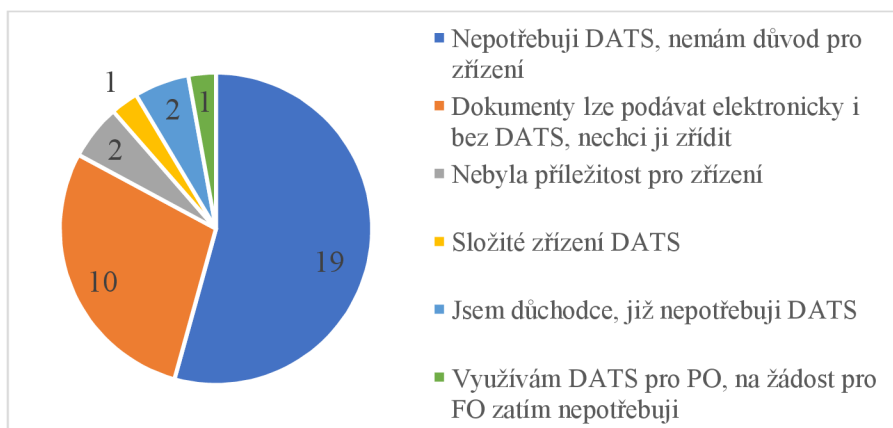

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu č. 5 vyplývá, že naprostá většina subjektů, které mají zřízenou DATS, neměla s jejím zřízením **žádné potíže**, zároveň je patrné, že některé DATS byly subjekty již zrušeny, příp. zneprístupněny. Pro pouhé dva respondenty nebylo zřízení DATS snadné.

Otázka č. 6: V případě záporné odpovědi na předchozí otázku **uved'te důvod** (napište jedno nebo více slov).

Graf 6 Negativa

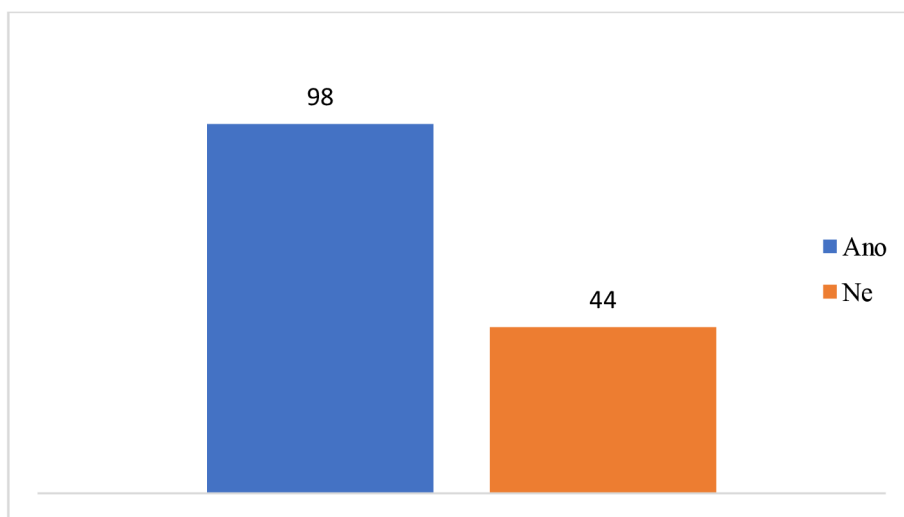

Zdroj: Vlastní zpracování

Na otevřenou dobrovolnou otázku č. 6 odpovědělo celkem 35 respondentů, kteří DATS nevyužívají, nemají potřebu ani zájem si DATS zřídit, příp. pro ně nebylo zřízení DATS jednoduché. 19 (54 %) jich uvedlo, že v současné době zatím DATS **nepotřebují a nemají důvod pro její zřízení**. Následovalo 10 (28 %) respondentů, kteří uvedli, že si DATS zřídit nechtějí, neboť **dokumenty lze** na různé státní instituce **zasílat elektronicky i bez DATS** s využitím systémů jednotlivých úřadů. Tyto systémy mohou využít, ale nemusí komunikovat se státní správou přes DATS. Dva (6 %) z respondentů uvedli, že zatím neměli ke zřízení příležitost, dále dva (6 %), že jsou již důchodci a DATS tedy již nepotřebují. Jeden (3 %) respondentů uvedl, že zatím využívá DATS zřízenou ze zákona pro PO a na žádost pro FO v tuto chvíli nepotřebuje. Pouze jeden (3 %) z dotazovaných respondentů uvedl, že při zjišťování náležitostí nutných ke zřízení DATS se mu to zdálo složité a komplikované, proto si DATS zatím nezřídil.

Otázka č. 7: Slyšel/a jste o tom, že se začátkem roku **2023** chystá zřídit Ministerstvo vnitra ČR datovou schránku „ze zákona“ všem podnikajícím fyzickým osobám (PFO) a občanům, kteří při kontaktu s úřady využívají elektronický prostředek vzdáleného ztotožnění (např. bankovní identitu)?

Graf 7 Změny 2023

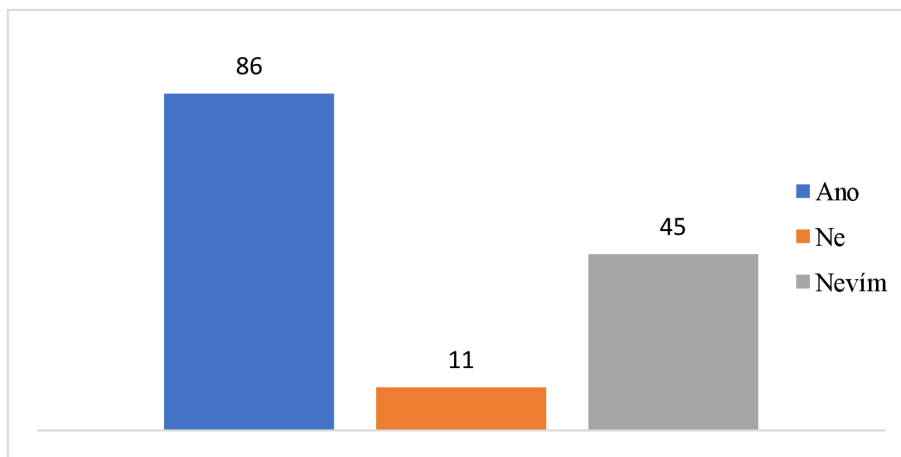
Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu, který se týkal zjištění informovanosti subjektů o chystaných změnách MVČR od roku 2023, a které se dotknou velkého množství subjektů, vyplývá, že **většina**

respondentů, a to 98, což činí 69 % z celkového počtu 142 respondentů, o této skutečnosti již slyšela. 44 z nich o této skutečnosti zatím není informováno.

Otázka č. 8: Myslíte, že zřízení datové schránky Vám usnadní komunikaci s úřady?

Graf 8 Výhody zřízení DATS

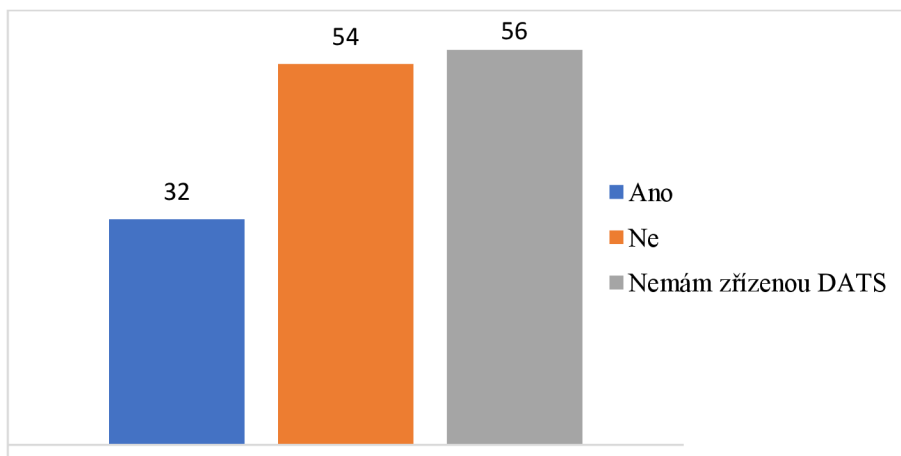

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejčastější odpovědí na otázku č. 8, zda DATS usnadní komunikaci s úřady, bylo ano, odpovědělo tak 86 respondentů (61 %). Pouhých 11 (8 %) si myslí, že DATS komunikaci s úřady neusnadní a 45 respondentů (32 %) odpovědělo, že neví.

Otázka č. 9: Víte, že pokud má podnikající fyzická osoba (PFO) - OSVČ zřízenou datovou schránku pouze pro fyzické osoby (FO), lze při komunikaci s finančním úřadem požádat o označení určité datové schránky jako „prioritní pro doručování“?

Graf 9 Označení „prioritou“

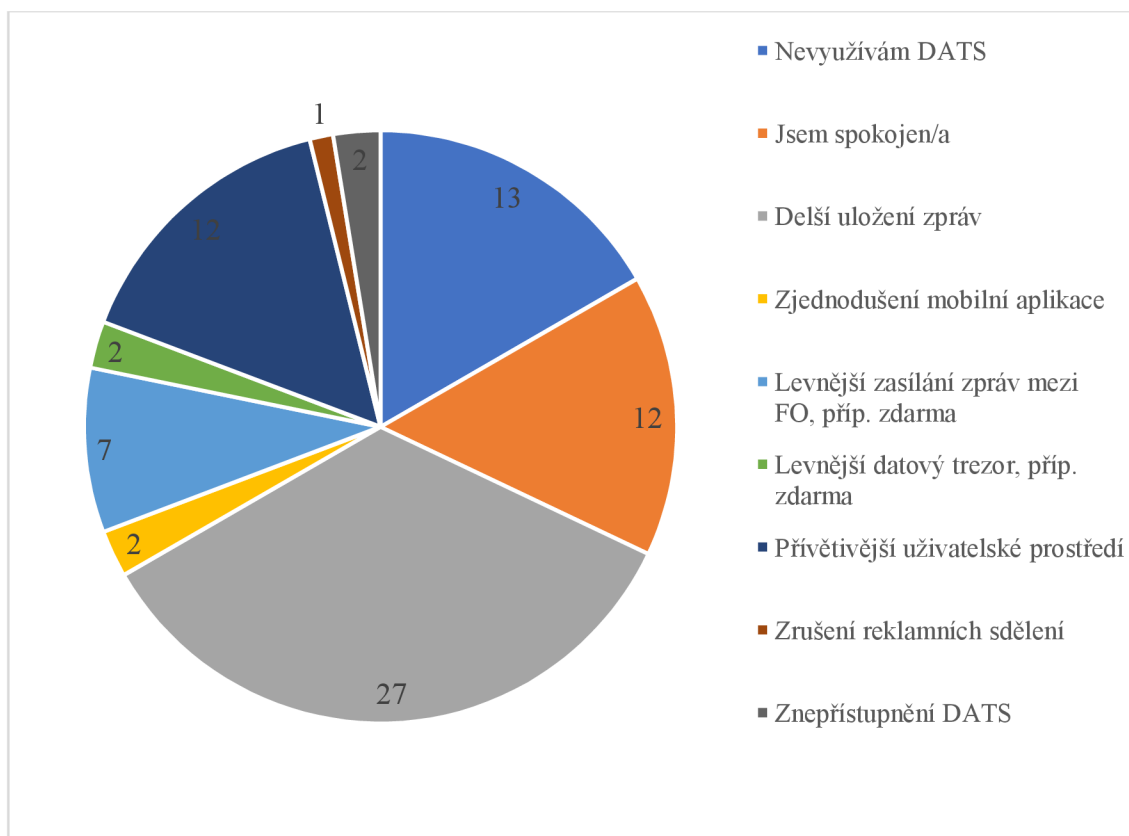

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak již vyplynulo z předchozího zjišťování z dat FS, DS velké **povědomí** o možnosti označení určitého druhu DATS „**prioritou pro doručování**“ **nemají**, ani tuto možnost téměř nevyužívají. Z dotázaných 142 respondentů 32 odpovědělo, že o této možnosti ví, což činí 23 % z celkového počtu. 54 (38 %) odpovědělo, že o této možnosti neví a 56 (39 %), že nemá zřízenou žádnou DATS.

Otázka č. 10: Pokud využíváte datovou schránku, uveďte, co byste na jejím fungování **změnili, příp. vylepšili** (napište jedno nebo více slov).

Graf 10 Návrhy na zlepšení

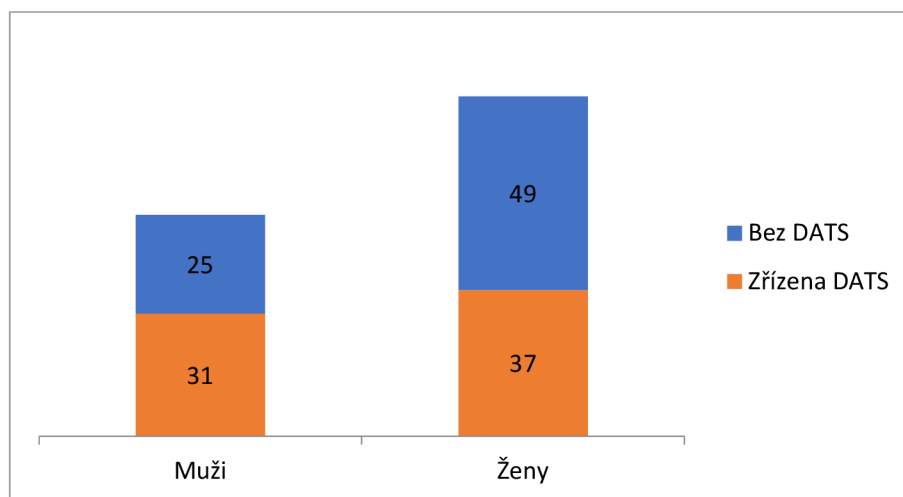
Zdroj: Vlastní zpracování

V rámci dobrovolné otevřené otázky, měli respondenti možnost se vyjádřit ohledně fungování DATS, zda jsou spokojeni, příp. co by na fungování zlepšili. Odpovědělo 78 z celkového počtu. Nejvíce odpovědí, a to 27, což činí 35 % z celkového počtu odpovědí, se týkalo **nespokojenosti s dobou uložení zpráv** v DATS. 13 (17 %) respondentů odpovědělo, že DATS nevyužívá, tak se nemůže vyjádřit, dále shodně 12 (15 %) respondentů odpovědělo, že jsou s fungováním DATS spokojeni a nevidí žádný problém

a 12 (15 %) by uvítalo celkově **přívětivější prostředí** (modernizaci systému, který se zdá zastaralý, design, lepší přehlednost, snadnější obsluhu, lépe propracované přihlašování, zbytečně častá změna hesla, zjednodušení přihlašování a využívání cizinci). 7 (9 %) z respondentů je nespokojeno s cenou zasílání zpráv mezi jednotlivými FO navzájem, 2 (3 %) by zlevnili využívání služeb datového trezoru, 2 (3 %) by zjednodušili využívání mobilní aplikace, především zobrazování příloh zaslaných DATS. Jako zajímavý se jeví návrh 2 (3 %) respondentů, kteří navrhovali zavést tzv. „**režim dovolená**“, kdy by bylo možné znepřístupnit DATS po zákonem stanovenou dobu a uživatelé by tak měli jistotu, že zprávy zůstanou v DATS jako nedoručené a nedojde k doručení „lhůtou“. 1 (1 %) z respondentů by zrušil zasílání reklamních sdělení České pošty.

Otázka č. 11: Jaké je Vaše pohlaví?

Graf 11 Pohlaví

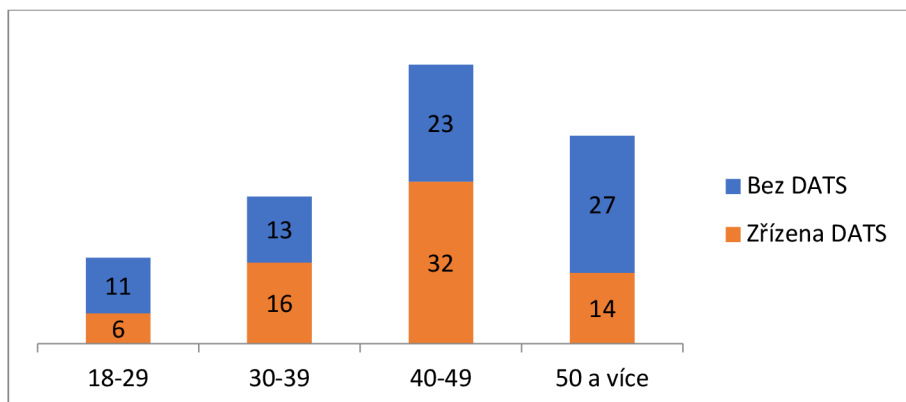

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu č. 11 vyplývá, že šetření se zúčastnilo 86 (61 %) žen a 56 (39 %) mužů. Z odpovědí dále vyplynulo, že DATS využívá **37** z celkového počtu 86 dotázaných **žen**, což činí 43 % a **31** z 56 dotázaných **mužů**, což činí 55 %. Počty uživatelů DATS s ohledem na pohlaví jsou tedy velmi podobné.

Otázka č. 12: Do jaké věkové kategorie patříte?

Graf 12 Věk

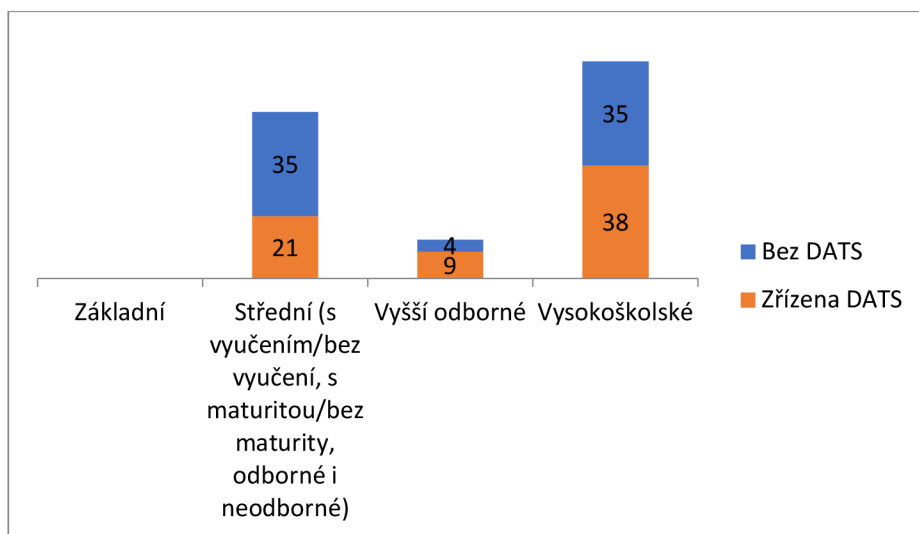

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejvíce respondentů, dle grafu č. 12, se pohybovalo ve věkové kategorii **40-49 let**, a to 55 (39 %), následovalo 41 (29 %) respondentů ve věkové kategorii **50 a více**, dále potom 29 (20 %) respondentů ve věkové hranici **30-39 let** a 17 (12 %) respondentů ve věku **18-29 let**. Zároveň se ukázalo, že z 68 respondentů, kteří využívají DATS je nejvíce právě ve věkové kategorii 40-49 let, a to 32 (47 %), 16 ve věkové kategorii 30-39 let (24 %), 14 ve věkové kategorii 50 (21%) a 6 ve věkové kategorii 18-29 (9 %). Z odpovědí vyplynulo, že **největší zastoupení** respondentů bylo **ve věkové kategorii 40-49 let** a zároveň v této věkové kategorii je i dle získaných výsledků nejvíce využívána datová schránka.

Otázka č. 13: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Graf 13 Vzdělání

Zdroj: Vlastní zpracování

Poslední graf ukazuje, že **největší počet respondentů**, 73 (51 %), měl dosažené **vysokoškolské vzdělání**, dále potom 56 (39 %) střední vzdělání a 13 (9 %) respondentů uvedlo, že jejich nejvyšší dosažené vzdělání je vyšší odborné. Základní vzdělání neuvedl žádný z respondentů (0 %). Z dotazníkového šetření vyplynulo, že z celkového počtu 68 respondentů, kteří **využívají DATS** nejvíce, a to 38 (56 %) má **dosažené vysokoškolské vzdělání**, dále 21 (31 %) má dosažené střední vzdělání a 9 (13 %) vyšší odborné vzdělání.

5 Výsledky a diskuse

V této kapitole budou zhodnoceny výsledky získaných dat a dotazníkového šetření. Cílem bylo zjistit, **jak jsou využívány DATS** fyzickými a podnikajícími fyzickými osobami, jaká je celková informovanost o systému DATS, jaké problémy se v rámci užívání vyskytují, příp. jaká zlepšení by uživatelé uvítali.

5.1 Vyhodnocení dat GFŘ

Jak vyplynulo z interních dat získaných z GFŘ pro účely zhodnocení v rámci této bakalářské práce, zájem DS o zřizování a **využívání DATS stále roste**, jak je patrné i z nárůstu počtu zřízených DATS na žádost za relativně krátké období šesti měsíců. Hodně tomu napomohlo i období „covidové pandemie“, kdy se elektronická komunikace upřednostňovala před jakýmkoliv jiným způsobem komunikace v rámci veřejné správy a komunikace celkem. Vzhledem **k chystaným změnám MVČR** se občané celkem více zajímají o zřízení a fungování DATS, neboť je zřejmé, že se tato **změna bude týkat velkého množství občanů**.

Zároveň ze získaných statistik GFŘ uvedených v tabulkách č. 4 a č. 5 vyplynulo, že možnost veřejnosti vyjevit vůči správci daně, do jaké DATS má být subjektu **prioritně doručováno**, není téměř vůbec využívána. Ze zřízených DATS na žádost je tato možnost využita ke dni 8. července 2022 z celkového počtu pouze u 1,41 %. Potom nastává situace, kdy DS má zřízenou DATS pro fyzické osoby, přestože je veden jako PFO a FÚ nemůže tedy jeho DATS využít k zaslání určitého typu dokumentů. Této situaci bude zabráněno od roku 2023, kdy MVČR zřídí DATS ze zákona PFO po zapsání do veřejného rejstříku a tyto osoby budou mít povinnost ze zákona využívat tento typ DATS.

5.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Z dotazníku vyplývá, že **veřejnost je v současné době celkem dostatečně informována** o fungování DATS, když 69 % z celkového počtu respondentů odpovědělo kladně na otázku týkající se změn, které zasáhnou velké množství občanů od roku 2023 a zároveň 45 % z dotazovaných respondentů má již zřízenou DATS na žádost. Naproti tomu na otázku týkající se možnosti označení určitého typu DATS jako „prioritní pro doručování“ odpovědělo kladně pouhých 23 % z dotazovaných respondentů, což svědčí o skutečnosti,

že daňové subjekty nejsou o této skutečnosti téměř vůbec informovány a tuto možnost nevyužívají, což bylo potvrzeno i statistikami získanými z GFR. Zároveň bylo zjištěno, že z dotazovaných respondentů, kteří mají DATS, potíže s jejím zřízením neuvedl téměř nikdo z dotazovaných. Dále však z odpovědí vyplynulo, že občané, kteří zatím ještě DATS nemají, v současné době zatím nevidí nutnost zřízení z důvodu, že na **téměř všechny úřady veřejné správy lze zasílat dokumenty elektronicky** prostřednictvím systémů jednotlivých úřadů a pokud mají zájem, mohou tento způsob komunikace využít, ale zároveň nemusí, mají možnost volby. Přesto si většina (61 %) z dotázaných respondentů myslí, že jim **využívání DATS usnadní komunikaci s úřady**, což je hlavním cílem digitalizace veřejné správy.

Nejzajímavější odpovědi potom vyplynuly z odpovědí na otevřenou otázku, kdy se respondenti mohli vyjádřit, co by na užívání DATS změnili, příp. vylepšili. Část respondentů uvedla, že je s fungováním spokojena, ovšem jednoznačně **největší problém** je občany spatřován **v době uložení zpráv v DATS**, kdy celkem 35 % z dotázaných je s touto dobou nespokojeno a uvítalo by buď její prodloužení, nebo dokonce trvalé uložení zpráv zdarma jako je tomu např. u e-mailu. V současné době je standardně doba uložení zpráv v DATS 90 dní, dále je možné využít úložiště souborů přímo v DATS, kdy je možné uložit až 30 souborů na patnáct dní, poté jsou však soubory opět smazány. Je tedy nutné myslet na důkladnou **archivaci dokumentů**, např. pomocí konverze dokumentů příp. **datového trezoru**, což by trvalé uložení zpráv vyřešilo. **Tato služba však není zdarma:**

Tabulka 6 Ceny služeb datového trezoru

Počet uložených zpráv	Cena bez DPH	Cena s DPH
20	99,17 Kč	120,00 Kč
50	297,52 Kč	360,00 Kč
100	595,04 Kč	720,00 Kč
150	818,18 Kč	990,00 Kč
200	1 090,91 Kč	1 320,00 Kč
250	1 363,64 Kč	1 650,00 Kč
500	2 727,27 Kč	3 300,00 Kč
1 000	4 876,03 Kč	5 900,00 Kč
2 000	9 752,07 Kč	11 800,00 Kč
5 000	24 380,17 Kč	29 500,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, Česká pošta [online]. [cit. 2022-08-07] Dostupné na: <https://www.ceskaposta.cz/datovy-trezor>

Proto zde plynule navazuje odpověď 2 respondentů, kteří by uvítali **levnější služby právě datového trezoru**. V současné době má každý nový uživatel možnost službu datového trezoru využít na zkoušku po dobu celkem šesti měsíců (90 dní jsou uloženy datové zprávy standardně a další tři měsíce lze využít datový **trezor na zkoušku**).⁸⁵ Poté je však nutné v případě zájmu přejít na výše uvedenou placenou službu, za ceny, které jsou v tabulce č. 6 uvedeny za období jednoho roku. S placenými službami dále souvisí i odpovědi dalších respondentů, kteří uvedli, že by uvítali zlevnění zasílání datových poštovních zpráv mezi uživateli samotnými. V době „koronavirové nákazy“ dokonce Česká pošta umožnila odesílání datových poštovních zpráv, a to v době od 24. března 2020 do odvolání, minimálně po dobu nouzového stavu, zcela zdarma.⁸⁶ V současné době lze však říci, že oproti předchozím rokům došlo k razantnímu zlevnění právě této služby:

Tabulka 7 Ceny Poštovních datových zpráv

Služba	Cena bez DPH		Cena s DPH	
	2020	2022	2020	2022
Odeslání 1 Poštovní datové zprávy	12,40 Kč	4,13 Kč	15 Kč	5 Kč
Odpovědní datová zpráva	12,40 Kč	4,13 Kč	15 Kč	5 Kč
Dotovaná datová zpráva	12,40 Kč	4,13 Kč	15 Kč	5 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, Česká pošta [online]. [cit. 2022-08-07] Dostupné na: <https://www.ceskaposta.cz>

Z dalších odpovědí vyplynulo, že uživatelé by uvítali celkové zjednodušení uživatelského prostředí, modernější design a celkově přehlednější systém, přesto lze však říci, že zásadní problémy uživatelé nemají. Zajímavým návrhem bylo zavedení tzv. „režimu dovolená“, kdy by bylo možné DATS znepřístupnit po zákonem stanovenou dobu a uživatelé by měli jistotu, že zprávy zaslané do jejich DATS po dobu dovolené zůstanou jako nedoručené.

5.3 Shrnutí výsledků a doporučení

Porovnáním získaných dat z FS a dotazníkového šetření vyšlo najevo, že celkově **zájem o využívání systému datových schránek roste** a dá se říci, že tomu hodně napomohla i celosvětová pandemie, kdy se elektronická komunikace upřednostňovala před jakoukoliv

⁸⁵ Česká pošta [online]. [cit. 2022-08-07] Dostupné na: <https://www.ceskaposta.cz/datovy-trezor>

⁸⁶ Česká pošta [online]. [cit. 2022-08-07] Dostupné na: <https://www.ceskaposta.cz/datove-zpravy-zdarma>

jinou. Úřady, tedy i Finanční úřady byly pro veřejnost uzavřeny, tak byl kladem na elektronickou komunikaci větší důraz. Zároveň však vzhledem k tomu, že **PFO nemají dosud povinnost mít zřízenou DATS**, v podstatě je nic nenutí tak učinit, neboť mohou využít portálu FS pro tato podání. Problém však může nastat u DS, které si jako PFO zřídí DATS pouze pro fyzické osoby a správce daně tudíž nemůže do této DATS odesílat určité typy dokumentů. Jak vyplynulo ze získaných dat z FS tak z dotazníků, o **možnosti označení určitého typu DATS** pro doručování veřejnost téměř neví a tuto možnost nevyužívá. Je tedy zřejmé, že v tomto případě by FS mohla provést větší osvětu týkající se této možnosti. Od roku 2023 se však tento problém vyřeší vzhledem ke skutečnosti, že se MVČR chystá zřídit PFO **DATS se zákona po jejich zapsání do veřejného rejstříku** a daňové subjekty budou mít **povinnost tuto schránku pro komunikaci s FS využívat**.

Dále z výzkumu vyplynulo, že přesto, že jsou uživatelé s fungováním systému datových schránek převážně spokojeni, **největší problém** vidí **v době uložení zpráv**, která je z jejich pohledu krátká a nutí je využívat placených doplňkových služeb. Zároveň se některým uživatelům nelíbí cena za odesílání zpráv mezi uživateli samotnými. Vzhledem k celkovému zásadnímu zlevnění odesílání poštovních datových zpráv, však s tímto nelze úplně souhlasit, a to především v porovnání s cenami za odeslané dokumenty v listinné podobě. Zcela jistě by však stála za úvahu možnost **znepřístupnění DATS** po zákonem stanovenou dobu, pro případ např. dovolené příp. pobytu v nemocnici, aby uživatelé nemuseli mít strach, že promeškají nějaký důležitý termín. Dá se říci, že v současné době se uživatelské prostředí a celkově situace kolem datových schránek **mění téměř „ze dne na den“**, je zde snaha co nejvíce usnadnit a zjednodušit jejich fungování, vše co se týká datových schránek lze vyřídit již z domova, bez nutnosti někam chodit. Je tedy dobré **sledovat veškeré aktuální informace**, které se týkají tohoto tématu, aby uživatelé potom nebyli nemile zaskočeni.

6 Závěr

Cílem práce bylo **zhodnotit přínosné stránky a efektivitu zavedení a využívání datových schránek v komunikaci státní správy**, zjistit problémy vyskytující se v rámci doručování do určitého typu datové schránky, zhodnotit **informovanost občanů o datových schránkách**, ochotu využívat datové schránky, příp. zjistit nedostatky a odhalit příčiny, které brání jejich využívání ze strany samotných daňových subjektů.

Dá se říci, že zájem o využívání tohoto způsobu komunikace roste a veřejnost je informována i o nastávajících změnách týkajících se využívání DATS. Za velkou výhodu lze považovat, že **občané mohou snadno a rychle vyřídit z domova či kanceláře** svá podání, příp. zjistit veškeré potřebné informace, což potvrdilo i 61 % z dotázaných respondentů, kteří věří, že využívání datové schránky jim komunikaci s úřady usnadní. Nelze pominout ani **ekonomickou stránku**, vzhledem k tomu, že datové zprávy zaslané OVM jsou zcela zdarma a poštovní datové zprávy zaslané mezi uživateli samotnými byly podstatně zlevněny, což představuje pro občany velké **snížení nákladů**. Lze očekávat, že začátkem roku 2023, kdy chystá MVČR zřídit DATS všem PFO a pravděpodobně i občanům, kteří využijí prostředek elektronické identifikace, např. bankovní identitu, **dojde k masivnímu nárůstu počtu DATS** a přestože fyzické osoby, oproti těm podnikajícím, budou mít možnost DATS deaktivovat, lze doufat, že této možnosti nevyužijí a začnou tento způsob elektronické komunikace využívat. Zároveň se tím vyřeší problémy s doručováním dokumentů PFO, vzhledem ke zřízení **správného typu datové schránky**, neboť jak vyplynulo z šetření, možnost označení DATS jako prioritní není téměř využívána.

Jako největší **nedostatek** DATS se jeví **úložní doba datových zpráv**, což bylo potvrzeno 35 % respondentů, kteří jsou s úložní dobou 90 dní nespokojeni a uvítali by její **prodloužení**. V tomto případě byla doba uložení zpráv nejčastěji porovnávána s e-mailem, kde mohou být zprávy uloženy zdarma, neomezeně, přestože co se týká bezpečnosti elektronické komunikace, nelze tyto dva způsoby vůbec srovnávat. Vzhledem ke snaze co nejvíce **podpořit využívání elektronické komunikace**, především DATS, by jistě odstranění tohoto nedostatku mělo kladný vliv na ochotu občanů více využívat datové schránky.

Závěrem lze říci, že v současné době je snahou **vytvořit pro občany co nejpohodlnější, nejbezpečnější způsoby, jak komunikovat se státní správou**, nejlépe v každou denní dobu z pohodlí domova. Již nyní lze využívat systém „Portál občana“, pomocí kterého mohou občané komunikovat s jednotlivými úřady veřejné správy. Vzhledem k tomu, že **komunikace přes DATS** je v první řadě **bezpečná**, dále velmi **rychlá**, pohodlná, **časově flexibilní**, ale především i **ekonomicky výhodná** v porovnání s cenami za klasické poštovní zásilky, lze doufat, že v budoucnu by mohla mít většina občanů zřízené datové schránky. Velkým krokem právě v tomto směru budou **změny chystané MVČR začátkem roku 2023**. Pro občany to nebude však znamenat pouze výše uvedené pozitivní změny, ale jistě bude toto provázeno i problémy a lidé si budou muset na povinnost využívat DATS zvyknout. Lze také doufat, že občané, kteří nepodnikají a budou mít možnost DATS deaktivovat, toto neučiní nebo tak učiní pouze malé procento z nich a že obliba tohoto způsobu komunikace stále poroste i vzhledem ke snahám o stále dokonalejší, přívětivější a celkově jednodušší uživatelské prostředí.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Publikace

BUDIŠ, P., HŘEBÍKOVÁ, I. Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody, 2010, Olomouc: ANAG. ISBN 978-80-7263-617-4.

CEVRO Institut. Datové schránky: historický vývoj a současná podoba 2014, 2015. Praha. ISBN 978-80-87125-29-8.

DRÁBKOVÁ, T. Doručování ve správním řízení se zaměřením na elektronické formy komunikace. 2017. Praha: Wolters Kluwers. ISBN 978-80-7552-723-3.

JEMELKA, L. Správní řád: komentář. 4. vydání. 2013. Praha: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-484-1.

LAVICKÝ, P. a kol. Občanský zákoník: komentář. 1. vydání. 2014. Praha: C.H. Beck . Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9.

SMEJKAL, V. Datové schránky v právním řádu ČR: zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, s komentářem. 2009. Praha: ABF a.s. ISBN 978-80-86284-78-1.

SMEJKAL, V., VALÁŠEK M. A. Jak na datové schránky: praktický manuál pro každého. 2012. Linde Praha a.s. ISBN 978-80-86131-80-1.

ROZEHNAL, T. Daňový řád: praktický komentář. 2. vydání. 2021. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-963-5.

7.2 Internetové zdroje

MVČR [online]. [cit. 2022-07-17] Dostupné na https://www.datoveschranky.info/provozni_rad

MVČR [online]. [cit. 2021-09-04] Dostupné na: <https://www.datoveschranky.info/vyhody-datovych-schranek>

MVČR [online]. [cit. 2022-06-04] Dostupné na: <https://www.datoveschranky.info/zrizeni-datove-schranky/na-zadost>

Czech POINT [online]. [cit. 2022-07-17] Dostupné na: <https://www.czechpoint.cz/public/statistiky>

MVČR [online]. [cit. 2022-07-17] Dostupné na: <https://www.datoveschranky.info/statistiky>

MVČR [online]. [cit. 2022-07-17] Dostupné na: <https://www.datoveschranky.info/typy-datovych-schranek>

MVČR [online]. [cit. 2022-09-24] Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/clanek/zajem-o-datove-schranky-stale-roste>

MVČR [online]. [cit. 2022-10-20] Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/clanek/blizi-se-automaticke-zrizeni-datovych-schranek>

MVČR [online]. [cit. 2022-07-17] Dostupné na: <https://www.mojedatovaschranka.cz/ulozistesouboru>

MVČR [online]. [cit. 2022-07-17] Dostupné na: <https://www.datoveschranky.info/datovy-trezor>

MVČR [online]. [cit. 2022-07-17] Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/clanek/datove-schranky>

Finanční správa [online]. [cit. 2021-09-19] Dostupné na: https://www.financnisprava.cz/Pokyn_GFR_D_7.pdf

Finanční správa [online]. [cit. 2022-07-30] Dostupné na: <https://www.financnisprava.cz/cs/financni-urady>

Finanční správa [online]. [cit. 2022-07-30] Dostupné na: <https://www.financnisprava.cz/cs/sfu>

Česká pošta [online]. [cit. 2022-08-07] Dostupné na: <https://www.ceskaposta.cz/datovy-trezor>

Česká pošta [online]. [cit. 2022-08-07] Dostupné na: <https://www.ceskaposta.cz/-/postovni-datove-zpravy-zdarma>

7.3 Právní předpisy

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod

7.4 Judikatura

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. května 2022 č.j. . 4 Afs 264/2018 – 85

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. května 2015, č.j. 7 Afs 60/2015-32

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. března 2018 č.j. 5 Af 20/2014-69

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1	16
Obrázek 2	16

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Zřízení pobočky Czech POINT ke dni 17. července 2022	17
Tabulka 2 Datové schránky zřizované ze zákona	18
Tabulka 3 Datové schránky zřizované na žádost	18
Tabulka 4 Zřízení DATS PFO na žádost k 7. lednu 2022	37
Tabulka 5 Zřízení DATS PFO na žádost k 8. červenci 2022	38
Tabulka 6 Ceny služeb datového trezoru	49
Tabulka 7 Ceny Poštovních datových zpráv	50

8.3 Seznam grafů

Graf 1 Nepodnikající FO	39
Graf 2 Podnikající FO	39
Graf 3 Zřízení DATS na žádost	40
Graf 4 Zřízení DATS ze zákona	40
Graf 5 Zřízení DATS	41
Graf 6 Negativa	41
Graf 7 Změny 2023	42
Graf 8 Výhody zřízení DATS	43
Graf 9 Označení „prioritou“	43
Graf 10 Návrhy na zlepšení	44
Graf 11 Pohlaví	45
Graf 12 Věk	46
Graf 13 Vzdělání	46

8.4 Seznam použitých zkratk

ISDS	Informační systém datových schránek
DATS	Datová schránka
OVM	Orgán veřejné moci
MFČR	Ministerstvo financí České republiky

MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
DŘ	Daňový řád
OZ	Občanský zákoník
SprŘ	Správní řád
FO	Fyzická osoba
PFO	Podnikající fyzická osoba
PO	Právnícká osoba
DS	Daňový subjekt
DP	Daňový poradce
GFŘ	Generální finanční ředitelství
FS	Finanční správa

9 Přílohy

Dotazník

Bakalářská práce - Právní režim a funkce datových schránek

Dobrý den,

jmenuji se Veronika Vorlíčková a studuji na Provozně ekonomické fakultě České zemědělské univerzity v Praze. Aktuálně píši bakalářskou práci na téma "Právní režim a funkce datových schránek". Věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího anonymního dotazníku, který bude sloužit jako podklad pro vypracování praktické části.

Předem Vám děkuji za vyplnění dotazníku.

1. Jste občan - fyzická osoba, nepodnikající (FO)?*

Ano

Ne

2. Jste podnikající fyzická osoba (PFO) – OSVČ?*

Ano

Ne

3. Máte zřízenou datovou schránku na žádost pro fyzické osoby (FO), příp. pro podnikající fyzické osoby (PFO)?*

Ano

Ne

4. Byla Vám již zřízena datová schránka ze zákona?*

Ano

Ne

5. Bylo pro Vás zřízení datové schránky snadné a srozumitelné?*

Ano

Ne

Nemám zřízenou datovou schránku

6. V případě záporné odpovědi na předchozí otázku uveďte důvod (napište jedno nebo více slov).

7. Slyšel/a jste o tom, že se začátkem roku 2023 chystá zřídit Ministerstvo vnitra ČR datovou schránku „ze zákona“ všem podnikajícím fyzickým osobám (PFO) a občanům, kteří při kontaktu s úřady využívají elektronický prostředek vzdáleného ztotožnění (např. bankovní identitu)?*

Ano

Ne

8. Myslíte, že zřízení datové schránky Vám usnadní komunikaci s úřady?*

Ano

Ne

Nevím

9. Víte, že pokud má podnikající fyzická osoba (PFO) – OSVČ zřízenou datovou schránku pouze pro fyzické osoby (FO), lze při komunikaci s finančním úřadem požádat o označení určité datové schránky jako „prioritní pro doručování“?*

Ano

Ne

Nemám zřízenou datovou schránku

10. Pokud využíváte datovou schránku, uveďte, co byste na jejím fungování změnili, příp. vylepšili (napište jedno nebo více slov).

11. Jaké je Vaše pohlaví?*

Muž

Žena

12. Do jaké věkové kategorie patříte?*

18-29

30-39

40-49

50 a více

13. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?*

Základní

Střední (s vyučením/bez vyučení, s maturitou/bez maturity, odborné i neodborné)

Vyšší odborné

Vysokoškolské